

Landbrugsafdelingen

ved

den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn 1888.

Af Landbrugsafdelingens Sekretær, Landbrugskandidat
Chr. Sonne.

Medens »Tidsskrift for Landøkonomi« plejer at bringe en nogenlunde udførlig Beretning angaaende de almindelige danske Landmandsforsamlinger, tør det ikke indlade sig paa noget Lignende med Hensyn til de meget omfattende Landbrugsudstillinger, der udgjorde en væsentlig Del af den store nordiske Udstilling i Kjøbenhavn i Sommeren 1888, og ej heller angaaende de udførlige Forhandlinger, der fandt Sted ved den til Udstillingen knyttede nordiske Landbrugskongres. Der maa i saa Henseende henvises til den udkomne fuldstændige Beretning angaaende Kongressen og til den Beretning, der paa Komiteens Foranstaltning ventelig vil udkomme angaaende hele Udstillingen.

Da det imidlertid maa antages, at en kort*Redegjørelse, der indeholder det Væsentlige angaaende Landbrugsudstillingernes og Landbrugskongressens Ophav, Forberedelse og Forløb maa antages at have en saadan Interesse for Tidsskriftets Læsere, at den ved sine sammentrængte og lettere tilgængelige Oplysninger vil kunne være til Nytte ved fremtidig Ordning af beslægtede Foranstaltninger, har Landbrugsafdelingens Sekretær, Hr. Landbrugskandidat Chr. Sonne, havt den Godhed paa Redaktionens Anmodning at give en saadan Redegjørelse her i Tidsskriftet.

Red.

Det er alt længst forstummet, det Sommerens rigt pulserende Liv, der raadede derinde, hvor Nordens ypperste Frembringelser paa Industriens, Landbrugets og Kunstens Omraade kaldte til Stævne.

Et efter et ere de ydre Spor fjernede saavel af det farverige Billede, de flygtige Sommermaaneder dér havde fængslet, som af de Bygninger, der i stilfuld Mangfoldighed smeltede sammen til en harmonisk og festlig Ramme om dette.

Og med Dommen, der forlængst er fældet over det Arbejde, hvis Sum var Udstillingen, ere Kjendsgjerningerne traadte i Stedet for de Forhaabninger og Forventninger, der knyttedes til denne.

For saa vidt hører altsaa Udstillingen Fortiden og Minderne til.

Men sikkerlig har ogsaa Fremtiden Lod og Del i denne, saa vist som det er den forbeholdt at udnytte og frugtbargjøre den Rigdom af Tanker og Snille, der gjennem Udstillingen blev Almenhedens Eje. Først derigjennem vil det Maal være naaet, mod hvilket Udstillingen stiledede, og som paapegedes i det Opraab, der i Sommeren 1886 paakaldte Nationens Interesse for Foretagendet. Heri hed det nemlig ikke blot: Udstillingen vil vise Frugterne af det Arbejde, som er udført siden hin store Reformperiode, hvis Hundrearsfest vil samle det danske Folk i Sommeren 1888; men der føjedes til: og den vil ved Samarbejde af alle Led i Folket give Kræfterne ny Væxt og lette Forstaaelsen af de nye Opgaver, som Tiden nu stiller til hver Enkelt og Alle i Forening. Det er gjennem Fyldestgjørelsen heraf, at Udstillingens virkelige Betydning bliver godtgjort og dens Berettigelse hævdet.

I den Forstand hører den Fremtiden til.

Og mon det ikke for Landbrugets Vedkommende tør siges, at dets Deltagelse i Udstillingen vil bidrage til at fremme Forstaaelsen af de Opgaver, som Tiden stiller! Maa ikke enhver Fagmand, der paa Udstillingen med Grundighed og Forstaaelse har gennemgaaet f. Ex. Dyrskuet, Mælkeriudstillingen og Udstillingen af Landbrugs-

produkter, være dragen hjem med en tydelig Følelse af, at Niveauet er bleven hævet, sideordnet med at Tiden har skærpet Kravene. Og maa ikke enhver saadan Besøgende derigjennem direkte eller indirekte have modtaget en manende Opfordring til efter Evne at slaa ind paa de Baner og træde i de Fodspor, der have viist sig at føre til Højden af Nutidsudviklingen?

Det tør endvidere siges, at for saa vidt kan Landbruget med forholdsvis Ro se dets Deltagelse i Udstillingen indanket til Doms, som de Forventninger, der fra første Færd knyttedes til denne, paa mange Hold ingenlunde vare store. Det ligger jo nemlig i Sagens Natur, at Industriens og Kunstens mangeartede Frembringelser i ganske anden Grad end Landbrugets formaa at tage Øje og Sind fangne, og derfor i og for sig ere langt mere egnede som Udstillingsobjekter end disse.

Dette Hensyn har sikkert ikke mindst bidraget til at nedstemme Forventningerne om Udfaldet af en Fremstilling af Landbrugets Hjælpemidler og Produkter sideordnet med Industriens og Kunstens. Hertil kom endvidere, at det fra mange Sider med Styrke hævdedes, at Kjøbenhavn ingenlunde kunde ansees for egnet til et fagligt Møde af Landmænd, idet de vanlige Landbrugsmøders frugtbringende personlige Samværen ikke turde ventes naaet paa Grund af den Spredning, som Byens Storstadspræg maatte forudsættes at ville foranledige.

Ikke desto mindre maatte det staa de ledende Mænd klart, at Landbruget mindst af alle burde savnes ved en større Udstilling, afholdt i Mindeaaret for de store Landbo-reformer. Resultatet blev derfor, at Landbruget meldte Deltagelse.

For de Forhandlinger, der bragte nævnte Resultat, for den Virksomhed, der herefter udfoldedes for paa en værdig Maade at hævde Landbrugets Plads overfor Udstillingens tvende andre Hovederhverv, samt for den paa-gjældende Virksomheds haandgribelige Resultater skal nedenfor nærmere gjøres Rede.

Under 11te Septbr. 1883 tilstillede Industriforeningen i Kjøbenhavn det kgl. danske Landhusholdningsselskab en Skrivelse, hvori meddeltes, at Foreningen havde besluttet at fejre sit i 1888 indtræffende 50 Aars Jubilæum ved Afholdelsen af en nordisk Udstilling i Kjøbenhavn, samt paapegedes, hvilken Betydning Landbrugets aktive Deltagelse i den paatænkte Udstilling maatte forudsættes at ville have for dennes Gjennemførelse i den rette Karakter. Under Henvisning til, at det danske Landbrug i 1888 vilde kunne fejre 100 Aars-Festen for de store Reformere, der gave Stødet til dets stærke Udvikling, forespurgtes derfor endvidere i den anførte Skrivelse, hvorvidt en saadan Deltagelse fra Landbrugets Side turde ventes tilvejebragt — i hvilket Tilfælde man i Skrivelsen gik ud fra, at den til 1888 i Næstved berammede Landmandsforsamling maatte foranlediges forlagt til et Tidspunkt før eller efter 1888 — samt hvorvidt Landhusholdningsselskabet maatte være villigt til at virke for Landbrugets Deltagelse ved Samarbejde med Industriforeningen.

Efter at Landhusholdningsselskabets Præsidium som Svar herpaa havde meddelt Industriforeningen, at man omfattede den paagjældende Tanke med megen Sympathi, men ønskede at udskyde en nærmere Tilkjendegivelse om Landbrugets Forhold til det paagjældende Foretagende, indtil Spørgsmaalet om Næstvedmødet ved passende Lejlighed kunde finde sin Afgjørelse, foregik intet Væsentligt i Sagen før i Maj 1885.

I Skrivelse af 2den Maj 1885 meddelte derefter Industriforeningen Landhusholdningsselskabet, at den havde erhvervet Kommunalbestyrelsens Tilsagn om den til Udstillingens Afholdelse ønskede fortrinlige Plads, til hvilken man havde Haab om helt eller delvis at kunne føje Tivolis Terrain, endvidere at Hs. Excl. Lehnsgreve Frijs-Frijsenborg til Boller havde tilsagt at ville tage væsentlig Del i Arbejderne for Udstillingens Virkeliggjørelse, yderligere at man paatænkte at udvide Udstillingen til tillige at omfatte en tildels international Kunstindustri-

Afdeling, og endelig, at man maatte anse Øjeblikket kommet til Nedsættelse af en særlig Udstillingskomite. For dennes paatænkte Sammensætning af Repræsentanter for en Del, særlig faglige og administrative Institutioner, blev der i Skrivelsen nærmere gjort Rede, samtidig med at Landhusholdningsselskabet indbødes til at vælge 3 Delegerede til Komiteen som Repræsentanter for Landbruget, hvilket Tal paa Præsidiets Foranledning forøgedes til 5.

Under 15de Maj 1885 havde dernæst de samvirkende sjællandske Landboforeningers Bestyrelse paa Foranledning tilskrevet Landhusholdningsselskabet, at den efter Forhandling med Repræsentanter for Sydsjællands Landbrug og Næstved By maatte anse det for rettest og værende i alle Parters Interesse, at Afholdelsen af den 16de danske Landmandsforsamling i Næstved udsattes til 1890 eller 1891.

Paa Grundlag af de saaledes anførte Skrivelser vedtog Landhusholdningsselskabets Bestyrelsesraad paa et Møde den 19de—20de Maj 1885 at modtage Industriforeningens Indbydelse, samt som Delegerede til den omhandlede Komite at vælge: to af Landhusholdningsselskabets Præsidenter — Hs. Excl. Lehns greve Danneskiold-Samsøe og Docent N. J. Fjord — samt Formændene for de landøkonomiske Fællesforeninger i Jylland, Fyen og Sjælland — henholdsvis d'Hrr. Kammerherre C. Lüttichau, Hofjægermester S. Vind og Kammerherre G. Baron Wedell-Wedellsborg, dog saaledes, at Valget fulgte Stillingen og ikke Personerne. I det første Møde af den samlede Komite optoges Landhusholdningsselskabets Sekretær, Kaptajn J. C. la Cour som Medlem af Komiteen, og efter at Konferentsraad E. Tesdorpf om Efteraaret var gjenvalgt til Præsident i Selskabet, indvalgtes ogsaa han i Komiteen. Bestyrelsesraadet bemyndigede tillige i sit Møde d. 20de Maj de Delegerede til, for saa vidt de maatte finde det rigtigt, at foranstalte Afholdelsen af et selvstændigt Landbrugsmøde ved Siden af Industriudstillingen.*)

*) Se iøvrigt Landhusholdningsselskabets Aarsberetning 1885—86, Side 43 ff.

I Anledning af et til d. 18de Decbr. 1885 berammet Plenarmøde af Udstillingskomiteen, tilstillede de nævnte Delegerede forud for dette Præsidenten for den samlede Industri- og Landbrugsudstilling, Léhns greve Frijs-Frijsenborg, følgende Skrivelse:

»Undertegnede Medlemmer af Komiteen for en nordisk Industriudstilling 1888, der i Henhold til den mellem Industriforeningen i Kjøbenhavn og det kongelige danske Landhusholdningsselskab førte Brevvexel af sidstnævnte Selskab ere delegerede som Repræsentanter for Landbruget til den nævnte Komite, tillade sig herved at udtale for deres Excellence, at man i Henhold til den nævnte Brevvexel har taget under fornyet Overvejelse, hvilken Stilling man maa anse ønskeligst og korrektest for det danske Landbrug at indtage ved den paatænkte Udstilling 1888. Man er ved disse Overvejelser kommen til det Resultat, at om det end paa Grund af forskellige Forhold vilde have været ønskeligt endnu ikke bestemt at udtale sig herom, saa erkjender man dog, at da Planen for Arbejdets Fordeling vil komme til Forhandling og Afgjørelse paa det til den 18de December Kl. 1 indvarslede Plenarmøde, saa vil det være nødvendigt nu at tage sin Beslutning angaaende det ovennævnte Punkt.

Vi ere da af den Formening, at naar der sees hen til den Betydning, vort Landbrug har for hele vort borgerlige Erhverv, og tillige hen til den nøje Forbindelse, hvori vort Landbrug staaer med de sociale og økonomiske Reformer, hvis 100aarige Minde naturligvis centraliseres ved Aaret 1888, saa maa Landbruget, samtidig med at det takker Industrien for den hensynsfulde Indbydelse, det i sin Tid modtog til Deltagelsen i en nordisk Industriudstilling 1888, og samtidig med at det erklærer ogsaa vedblivende at ville sætte megen Pris paa den derved paabegyndte Samvirken, dog udtale Ønsket om, at der saavel i den paatænkte Udstillings ydre Form som i dens indre Organisation gives Landbruget en med Industrien tildels sideordnet Stilling, saa at den Komiteen foreliggende Opgave ændres til at være Afholdelsen af en nordisk Industri- og Landbrugsudstilling 1888.

Saafermt, hvad vi haabe, Deres Excellence og den samlede Komite vil slutte sig til dette vort Forslag, tillade vi os da endvidere at foreslaa:

1. At Komiteen for den nordiske Industri- og Landbrugsudstilling 1888 suppleres med et større Antal Repræsentanter for Landbruget ifølge Forslag af dettes nuværende Repræsentanter.
2. at Komiteen organiserer sig paa den Maade, at samtidig

- med, at Enheden bevares under Præsidentens Overledelse og gennem et fælles Bureau samt delvis fælles Udvalg, gruppere Komiteens Medlemmer sig iøvrigt i en Industriafdeling og Landbrugsafdeling, hver med sin Vicepræsident.
3. at ogsaa den finansielle Side af hele Foretagendet bliver fælles for de tvende Hovedafdelinger, men at den forholdsvis Fordeling mellem dem af de finansielle Forpligtelser og Rettigheder iøvrigt bestemmes af Præsidenten, begge Vicepræsidenterne samt en Industri- og Landbrugsrepræsentant af Finansudvalget, efter at nærmere Erfaringer til Belysning af denne Sag ere indhentede.
 4. at de foreløbige Udgifter indtil et Beløb af 12,500 Kr. dækkes af Industriforeningen og Landhusholdningsselskabet efter et Forhold af henholdsvis 4 og 1, saafremt disse Udgifter ikke ad anden Vej blive dækkede.
 5. at ligesom det indtil Vinteren 1886—87 vil staa den samlede Komite frit, hvis Forholdene i en ganske særlig Grad skulde tilraade det, at opgive eller opsætte den paatænkte Udstilling, saaledes vil ogsaa Landbrugsafdelingen først til samme Tid have at tage endelig Beslutning om, hvorvidt Landbrugsudstillingen skal være nordisk og da i hvilket Omfang.

Sluttelig maa vi dog tilføje, at disse vore Forslag ere byggede paa Forventningen om, at det vil lykkes at erholde Plads for Landbrugsudstillingen i nær Tilslutning til Industriudstillingen. Hvis denne Forventning brister, hvilket ventelig vil vise sig i Vinteren 1886—87, maa sandsynligvis Tanken om en fælles nordisk Industri- og Landbrugsudstilling i Kjøbenhavn 1888 opgives, og Landbrugets Repræsentanter maa i saa Fald forbeholde sig fuldkommen Handlefrihed uden at være bundne af de foran stillede Forslag.«

Ovenstaaende Forslag vedtoges samtidig med at man til Udstillingen føjede en Kunstafdeling med sin særlige Vicepræsident — og i Henhold hertil valgtes Lehns greve Danneskiold-Samsøe til Vicepræsident for Landbrugsafdelingen, medens Landbrugsrepræsentanterne i Udstillingskomiteen i Løbet af Vinteren 1885—86 forøgedes med: 3 Delegerede, valgte af Foreningen af jyske Landboforeninger (Godsejer C. Bech, Hofjægermester F. Friis og Gaardejer N. I. Termansen), 3 valgte af de samvirkende sjællandske Landboforeninger (Proprietær W.

Barner, Møllejer Th. Johannsen og Kammerherre, Lehnsbaron T. O. Reedtz-Thott), 2 valgte af Fyens Stifts patriotiske Selskab (Kammerherre, Lehns greve C. Petersdorff og Gaardejer Rasmussen-Søkilde) samt Forpagter F. Bokelmann, valgt af Mariebo Amts økonomiske Selskab.

Af Landbrugets forannævnte Repræsentanter erholdt Lehns greve Danneskiold-Samsøe, Baron Wedell-Wedellsborg og Kaptajn la Cour Sæde i den samlede Udstillings Forretningsudvalg, og varetog tillige i denne Egenskab den foreløbige Ledelse af Landbrugsafdelingens Anliggender.

Paa 2 Møder, der ifølge Foranledning af Forretningsudvalgets nævnte Landbrugsrepræsentanter afholdtes af samtlige Landbrugsrepræsentanter henholdsvis d. 27de Maj og 30te Juni 1886, vedtoges det at lade Landbrugets Deltagelse i Udstillingen omfatte:

A. Gjennem hele Udstillingsperioden: Fremstilling af en Malkebesætning, omfattende Køer og Tyre af vore to nationale Malkeracer, samt Brugsheste af dansk Avl; Produkter af og for Landbruget; et arbejdende Mælkeri; Redskaber, Stoffer og Apparater til Mælkeribrug samt en Samling af landbohistorisk Materiel.

B. Af temporær Varighed: Fedeskue, Avlsdyrskue ved Midsommertid samt Udstilling af Mælkeriprodukter.

Yderligere vedtoges det at foranledige udgivet et eller flere Festskrifter, om hvilke det overlodes det Udvalg, hvorunder denne Sag henlagdes, nærmere at træffe Bestemmelse, samt at afholde en Landbrugskongres til Drøftelse af fagvidenskabelige Spørgsmaal. Efter at Vicepræsidenten endvidere havde antydnet Størrelsen af de Beløb, der turde regnes stillede til Raadighed for hvert af de nævnte Udstillingsøjemed, fordelte Landbrugets foranførte Repræsentanter sig paa Mødet d. 30te Juni i følgende Udvalg, der bemyndigedes til at supplere sig med Fagmænd

udenfor Komiteen, dog saaledes, at hvert Udvalg som Regel ikke maatte omfatte mere end 5 Medlemmer.

1. Almindeligt Landbrugs-Udvalg, med Lehns- greve Danneskiold-Samsøe som Formand, og i hvilket tillige de øvrige Landbrugsrepræsentanter i Forretningsudvalget fik Sæde —, til dette var henlagt Varetagelse af den almindelige fælles Ordning vedrørende Landbrugets Deltagelse i Udstillingen.
2. Det landbohistoriske Udvalg, Formand: Kammerherre C. Lüttichau, under hvilket den landbohistoriske Samling og Udgivelsen af Festskrifter henlagdes.*
3. Produkt-Udvalget, Formand: Hofjægermester S. Vind,
4. Dyrskue-Udvalget, Formand: Proprietær W. Barner samt
5. Mælkeri-Udvalget, Formand: Baron Wedell-Wedellsborg.

Et særligt Kongres-Udvalg dannedes først senere med den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Direktør, General C. Thomsen, som Formand og med Professor B. S. Jørgensen samt Kaptajn la Cour som Medlemmer. I denne Anledning modtog ogsaa de 2 førstnævnte Herrer Indbydelse til tillige at indtræde i Udstillingskomiteen. I dette Kongresudvalg indtraadte senere som Repræsentanter for Sverrig og Norge henholdsvis Professor Chr. Lovén, Sekretær for det kgl. svenske Landbrugsakademi, og Landbrugsdirektør J. Smitt fra Christiania.

Efter at de nævnte Udvalg — med Undtagelse af Almindeligt Landbrugs-Udvalg — havde suppleret sig med Fagmænd udenfor Komiteen, udarbejdede hvert enkelt af disse i Løbet af Vinteren 1886—87 paa Grundlag af det Beløb, der kalkulatorisk var dem anvist, Planen for den paagjældende Udstillingssektion, hvilken Plan for Produkt-, Dyrskue- og Mælkerisektionens Vedkommende omfattede henholdsvis Klassifikation og Tillægsreglement, sidstnævnte udarbejdet i Tilslutning til et af Udstillingens

Forretningsudvalg udstedt almindeligt Reglement for Deltagelse i Udstillingen. Til de paagjældende Planer føjede Udvalgene endvidere specificerede Budgetter samt Opgivelse over Størrelsen af det bebyggede Areal, der for hver Udstillingssektions Vedkommende mentes at ville udkræves. I Henhold til de saaledes indgivne Budgetter kalkuleredes Udgiftsiden paa Landbrugets samlede Budget at ville andrage 170930 Kr., foruden Udgiften til de fornødne Bygninger. Hertil kom senere en yderligere Udgift til Udstillingerne af Fjerkræ, Biavl og Hunde af henholdsvis 6000, 2200 og 3500 Kr., idet Fjerkræforeningerne, Danmarks Biavlerforening^g og Dansk Jagtforening, der havde taget Initiativet til de paagjældende Udstillingers Afholdelse i Tilslutning til Hovedudstillingen, angaaende disses Ordning henvistes under Landbrugsafdelingen.

Paa den anden Side erholdt Landbrugsafdelingen efter derom indgivet Andragende til Indenrigsministeriet det Statstilskud af 10,000 Kr., der ifølge Husdyrloven af 1ste April 1887 haves til Raadighed for Fællesskuer, omfattende hele Landet eller større Dele af samme, samt yderligere et Statstilskud af 4000 Kr. til fyldig Fremstilling af Landbrugsprodukter, navnlig Smør. Dette sidste Beløb udgjorde en Del af en Bevilling paa 10,000 Kr., der ifølge Henvendelse af de 3 landøkonomiske Fællesforeninger var givet til Støtte for Landbrugets fyldige Deltagelse i Udstillingen, og hvis øvrige Beløb tilfaldt de paagjældende Fællesforeninger.

Foruden de her nævnte Udgifter og Indtægter, som direkte ere foranledigede af Landbruget, var der selvfølgelig en Del Udgifter, som afholdtes i Fællesskab med Industrien og Kunsten, ligesom ogsaa næsten hele Indtægten (Abonnement, Adgang, Udlejning o. s. v.) gik i en fælles Kasse, saa det er umuligt at fremstille nogen samlet Opgjørelse for Landbrugets lige saa lidt som for nogen af de to andre Afdelingers Vedkommende.

Ved Forhandling mellem Udstillingens Byggeudvalg og Almindeligt Landbrugsudvalg blev det herefter bestemt,

hvilke Arealer, der vilde være at benytte til Landbrugsudstillingen, samt lagt Plan til Opførelsen af Bygningerne for dennes permanente Afdeling. Ved beredvillig Imødekommen af Københavns Kommunalbestyrelse lykkedes det at faa Raadighed over et ca. 9 Tdr. Ld. stort Terrain i umiddelbar Tilslutning til det permanente Udstillingsterrain, og dette blev efter forudgaaende Planering og anden fornøden Forberedelse benyttet til Hovedparten af Landbrugsafdelingens temporære Udstillinger, nemlig til Udstilling af Fededyr, Avlsdyr. Fjerkræ, Biavl og Hunde, foruden at Terrainet benyttedes til Udstilling af Havesager, Afholdelse af Stavnsbaandsfest, af Sportsfester etc.

Medens den permanente Udstilling agtedes udstrakt over Tidsrummet fra 18de Maj—1ste Oktbr., maatte det ved Planlægningen være Landbruget magtpaaliggende at søge de vigtigere temporære Landbrugsudstillinger henlagte til et fælles begrænset Tidsrum, for ad denne Vej at kunne udpege dette for Landboerne som særlig egnet til deres Besøg paa Udstillingen. Med dette Formaal for Øje henlagdes saavel Avlsdyrskuet som Udstillingen af Mælkeriprodukter til samme Tidsrum (18de—22de Juli), og ved endvidere at henlægge Landbrugs-kongressen til Dagene umiddelbart forud herfor, samt ved at foranledige udstedt særlige Adgangskort til Udstillingen, gjældende for Tidsrummet 11te—24de Juli (»Landbrugsmødet») lykkedes det for nævnte Tidsrum at bibringe Landbrugsudstillingen en væsentlig Del af en almindelig Landmandsforsamlings vanlige Karakter. Som tilsigtet henlagde Landboerne ogsaa fortrinsvis deres Besøg paa Udstillingen til nævnte Periode, hvortil yderligere den Omstændighed bidrog, at der var udstedt Billetter, gjældende for 3 eller 4 efter hinanden følgende Dage under Landbrugsmødet. Disse Billetter saavel som forannævnte Adgangskort forhandlede ved velvillig Mellekomst af Rejsestipendieforeningen, under hvilken Udstillingens Fremmedbureau sorterede, gennem de i Provinserne af de enkelte Landboforeninger dertil beskikkede Kommissærer.

Samtlige nævnte Billetter og Adgangskort gave Ihænderen Ret til paa alle danske Baner, med Undtagelse af Randers-Hadsundbanen, at løse Tour- og Retourbillet til Kjøbenhavn med 12 Dages Gyldighed til Enkeltbillets Pris, samt til stadig at benytte Rejsestipendieforeningens Mellemkomst til Erhvervelse af billigt Logis.

Ved Opslag paa Landets Jernbanestationer af Plakater og af Billeder fra Udstillingen, ved Avertering i Bladene, endvidere ved rigelig Omsendelse af Cirkulærer til den skandinaviske Dagspresse, til Landets Landboforeninger, samtlige Skolelærere og Forbrugsforeninger havde Almindeligt Landbrugsudvalg draget Omsorg for, at Landbrugsmødets Afholdelse og Vilkaarene for Besøg paa dette i vid Udstrækning bragtes til Publikums Kundskab.

Det skal anføres, at ligesom der sædvanlig til Landmandsforsamlingerne har været indbudt Repræsentanter for vore nordlige Nabolandes ledende Institutioner, blev der ogsaa ved denne Lejlighed udstedt tilsvarende Indbydelser fra Landbrugsafdelingen. Disse, der udgik i et noget større Omfang end sædvanlig, gjaldt særlig Tidsrummet fra Landbrugskongressens Aabning indtil Dyrskuets Slutning og bleve fulgte af ca. 25 Repræsentanter fra Sverige, Norge og Finland. At Landbrugsafdelingen havde draget Omsorg for passende Logis for de nævnte Repræsentanter, samt at disse vare tildelte Frikort til Landbrugsmødet og Udstillingen og endvidere vare selvskrevne Gjæster ved de af Landbrugsafdelingen under Landbrugsmødet arrangerede Festligheder, er en Selvfølge.

Bortset fra den Forhandling af Billetter og Adgangskort, der som anført fandt Sted gennem Kommissærer, havde Landbrugsafdelingen ikke, som sædvanligt ved de almindelige Landmandsforsamlinger, stillet sig i direkte Forhold til saadanne, idet Afdelingen ved Henvendelser dels til de 3 landøkonomiske Fællesforeninger og dels til de enkelte Landboforeninger havde paakaldt disses virksomme Bistand til at fremme Landbrugets Deltagelse i Udstillingen. Da denne Henvendelse fandt særdeles vel-

villig Modtagelse, benyttede derfor Landbrugsafdelingen i vid Udstrækning Landboforeningerne som Mellemed mellem Publikum og Udstillingen, og det kan anføres, at ikke faa af Landboforeningerne havde nedsat særlige Udvalg til at varetage den paagjældende Egns Deltagelse i Landbrugsudstillingen.

Vi gaa herefter over til paa nærmere Hold at betragte Resultatet af den Virksomhed, hvert enkelt af de ovenfor nævnte Udvalg udfoldede, og skulle i saa Henseende først betragte den Del heraf, der vedrørte den permanente Landbrugsudstilling.

Denne var installeret paa et særdeles hensigtsmæssigt Terrain, til de 2 Sider begrænset af Ny Vestergade og Bernstorffsgade, og til de andre Sider staaende i umiddelbar Forbindelse med Tivoli. Det var lykkedes Byggeudvalget paa en tiltalende Maade at gennemføre det Alm. Landbrugsudvalgs Ønske om ved de paagjældende Udstillingsbygningers Ydre og Gruppering at bibringe det samlede Bygningskomplex Karakteren af en større Avlsgaard. En stor Del Udstillingskiosker, der af Mangel paa Plads andet Steds maatte henlægges til den frie Plads mellem de af Landbrugsafdelingen tilvejebragte Bygninger, bidroge dog paa en temmelig uheldig Maade til at forstyrre det nævnte tilsigtede Totalindtryk.

Iøvrigt vare Landbrugsafdelingens Bygninger henlagte til Udsiderne af det nævnte ca. 4 $\frac{1}{2}$ Td. Ld. store Terrain, hvis Midtparti indtoges af en større udgravet Dam, forsynet med et elektrisk belyst Springvand. I Dammen var endvidere hensat Svømmefugle, og Terrainet mellem denne og Bygningerne indtoges af smukke Græsplainer med Busketter og Blomstergrupper, samt af de fornødne grusbelaagte Passager.

Bygningernes fremtrædende Midtparti indtoges af det arbejdende Mælkeri, som en Symbolik paa det Centrale i

det danske Nutidslandbrug. Langs Facaden af den nævnte Bygning var opstillet Buster af bekendte Landøkonomer, og i nogen Afstand foran denne var opstillet en smagfuld »Frihedsstøtte«, forsynet med passende Inskription. Paa venstre og højre Side af det arbejdende Mælkeri og parallelt med dettes Længdefacade fandtes Bygningerne for Udstilling af Redskaber, Stoffer og Apparater til Mælkeribrug, videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets og Mælkeribrugets Fremme, Smør og Ost, Landbrugsprodukter og den landbohistoriske Samling.

Det nævnte Bygningskomplex repræsenterede saaledes paa en Maade Avlsgaardens Hovedbygning. Lodret paa dette fandtes Hestestalds- og Kostaldsbygningen, dannende henholdsvis venstre og højre Sidefløj, og fortsatte i henholdsvis Skovbrugssektionens og Fiskerisektionens Udstillingsbygninger.

Samtlige de nævnte Udstillingsbygninger vare opførte af Træ, og med Undtagelse af de 2 sidstnævnte, som delvis vare teglhængte, belagte med Tagpap, hvilket det viste sig nødvendigt at hvidte for at undgaa for stærk Ophedning af Luften i Bygningerne. Samtlige disse fik Lys gjennem Vinduer i Taget, for hvilke der ligeledes for at undgaa for stærk Ophedning, var anbragt Solsejl af hvidt Lærred. Ved de livlige, smagfulde Farver, hvormed Bygningerne udvendig saavel som indvendig vare paastrøgne, gjorde disse, i Forbindelse med det flagsmykkede og pyntelig vedligeholdte frie Terrain et overmaade tiltalende, harmonisk Indtryk.

Ligesom det arbejdende Mælkeri var tildelt en central Plads paa Landbrugsudstillingens Terrain, saaledes maa det ubetinget siges, at dette indenfor Landbrugsudstillingen udøvede Hovedtiltrækningen, hvorfor Iscenesættelsen af dette viste sig, trods ildevarslende Røster, at være en Idé lige lykkelig i dens Undfangelse og i dens Gjennemførelse.

En smagfuld udstyret, fremtrædende Bygning, fra hvis højtliggende Veranda havdes fortrinlig Udsigt over Landbrugsudstillingen og Tivoli, med Industriens Udstillingsbygning som Baggrund, lyse og luftige Lokaler, monterede med et første Klasses Udstillingsinventar, der betjentes af et tækkeligt, ensartet klædt Personale, skinnende Properhed overalt i Mælkerilokalerne, rigelig Plads for Publikum, samt endelig, og ikke mindst, i Forbindelse hermed billigt Udsalg af Mælk og Hvedebrød, — alt dette kan nok forklare, at det arbejdende Mælkeri var Gjenstand for stadig og stærk Tilstrømning af Besøgende, samt at Mælkeriudvalget, og særlig det Udvalgs-Medlem, Overassistent H. P. Lunde, i hvis Haand den daglige Ledelse af Driften var lagt, havde lige megen Glæde og Ære af det nævnte Anlæg. Den Omstændighed, at der fra det arbejdende Mælkeri i den 138 Dage lange Udstillingsperiode solgtes Mælk, Smør og Brød for et Beløb af over 100,000 Kr., tiltrods for at Priserne vare saa moderate, at et stort Glas sød Mælk samt et Rundstykke med Smør kun kostede 25 Øre, vil bedre end noget andet tjene til Illustration af den Frekvens, for hvilken dette var Gjenstand.

Mælkeriet var monteret med Maskiner og Inventar af udelukkende dansk Fabrikat. Den til Mælkeriets Drift fornødne Mælk leveredes dels fra den udstillede Kvægbesætning, dels fra et Par større Gaarde paa Sjælland, hvis Kvægbesætninger vare underkastede Kontrol af Udstillingens Dyr-læge. Mælkeriets Centrifuger og Kjærner vistes i Gang Formiddag og Eftermiddag til bestemte Tider, og dreves ved Dampen fra Kjedler, der tillige afgave Drivkraft for Mælkerisektionens Redskabsafdeling, for det ovenfor nævnte elektriske Springvand, for Mælkeriets elektriske Belysning og for en Koldluftsmaskine, tjenende til Smørlokalernes Afkøling.

Mælkerisektionens øvrige permanente Del, der omfattede en fyldig Fremstilling af Redskaber, Stoffer,

Apparater samt videnskabelige Hjælpemidler, vedrørende Mælkeridriften, var installeret i en Bygning, beliggende i umiddelbar Tilslutning til det arbejdende Mælkeri, og bestaaende af 2 sammenbyggede Længer med et hertil føjet Halvtagskur; i den ene af de nævnte Længer var langs Sidevæggen opstillet saavel danske som svenske Centrifuger, der til bestemte Tider daglig vistes i Drift ved Remtræk fra en gennemgaaende Axel, anbragt i Højde med Væggens øverste Remstykke. Denne drevs fra en i samme Bygning opstillet Dampmaskine, som forsynedes med Damp fra de foran nævnte Kjedler. I samme Længe fandtes samtlige kollektive Udstillinger af Mælkeriinventar. Den øvrige Del af Mælkeriudstillingen, ved hvis Opstilling Klassifikationens Gruppeinddeling saavidt mulig var fulgt, fandtes i den tilstødende Længe, dog saaledes, at Vægte og Mælkerivogne vare opstillede i Halvtagskuret.

Som det gennemgaaende var Tilfældet i alle Udstillingssektioner var der ogsaa af talrige Udstillere i Mælkerisektionen draget Omsorg for Tilvejebringelse af smagfulde Montre, som i høj Grad bidroge til at give Udstillingen et festligt og tiltalende Præg. Dette forhøjedes yderligere ved de dekorative Foranstaltninger, der af Mælkeriudvalget, som af de øvrige Udvalg, vare truffene ved Anbringelse af Flagdekorationer samt Vimpler og Baand i de respektive Nationers Farver. Tegningerne til de forskellige Montrer vare indgivne til Udvalget, forinden Pladsfordelingen mellem Udstillerne fandt Sted, hvorved dette altsaa sattes i Stand til at tildele den enkelte Udstiller den Plads, der maatte ansees for hensigtsmæssigst af Hensyn dels til det af denne paatænkte Arrangement dels til den samlede Mælkeriudstillings harmoniske Præg.

Det skal bemærkes, at Mælkeriudvalget ved Udarbejdelse af Tillægsreglement og Klassifikation for Sektionens Udstilling havde vedtaget, at kun enkelte Klasser af Udstillingsgjenstande, nemlig Vogne og andre Transportmidler for Mælk, Flødetønder, Smørafkølingsredskaber, Vægte, Fliser, Klinker og andet Materiale til Mælkerigulve,

Loft og Vægge, endvidere Mælkeridrager og Alenvarer til Mælkeripersonalets Beklædning og til Brug i Mælkeriet, samt saadanne Udstillingsgjenstande, der maatte ansees for særlig fremragende eller betydningsfulde, skulde gøres til Gjenstand for Bedømmelse og Præmiering.

Bedømmelsen af den permanente Mælkeriudstilling gav følgende Resultat m. H. t. Belønningernes Fordeling mellem de enkelte Landes Udstillere:

Mælkeriredskaber.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	4	3	6
Sverige.....	1	2	4

Stoffer til Mælkeribrug samt videnskabelige Hjælpemidler.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	1	»	5
Sverige.....	»	»	1

Mælk og Produkter af Mælk i konserveret Tilstand.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	»	1	1
Sverige.....	»	»	»

Hvad Produkt-Sektionen angaaer, var dennes Gruppe for videnskabelige Hjælpemidler til Landbrugets Fremme, hvilken paa Foranledning af Landbrugsafdelingen var udskilt fra den samlede Udstillings Sektion for Undervisningsvæsen, for de danske Udstillers Vedkommende installeret i den ene af Mælkeriudstillingens nævnte Længer og i Tilslutning til Mælkerisektionens tilsvarende Afdeling, hvor der var indrømmet den et Areal af ialt 725 □ Al. Derimod vare Grupperne for Korn og Frø samt for Foderstoffer og Gødningstoffer i Forening med de fra Sverige og Norge udstillede faglige videnskabelige Hjælpemidler hen-

førte til det paa den modsatte Side af det arbejdende Mælkeri beliggende Bygningskomplex.

Af Hensyn til det betydelige Antal Landbrugslærere, som Landbrugskongressen maatte forudsættes at samle, havde Produktudvalget ladet sig det være magtpaaliggende at tilvejebringe den fyldigst mulige Udstilling af fagligt Undervisningsmateriel. Man havde derfor ikke indskrænket sig til at lade dennes Omfang være afhængig af de Anmeldelser, der ifølge Klassifikationen indgaves, men havde ved direkte Henvendelser til Forhandlere i Ind- og Udlandet, samt til Institutioner og ad anden Vej søgt at bibringe denne den tilsigtede Karakter.

Det skal saaledes anføres, at Udvalget ved direkte Henvendelse til et bekendt fransk Firma havde foranlediget dette til at fremstille en større Samling af dets anatomiske Præparater vedrørende Landbrugsundervisningen, samtidig med at man havde foranlediget et dansk Firma i nævnte Branche til at tilvejebringe Fremstillinger fra flere af de mest bekendte tyske Fabrikanter paa det paa-gjældende Omraade. Desuden var der paa Udvalgets Bekostning tilvejebragt en omfattende plantepathologisk Samling, bestaaende af Landbrugs-, Havebrugs- og Skovbrugsplanter, angrebne af Snyltesvampe, samt en Fremstilling af Sand- og Vandkulturer, hvilke Samlingers Tilvejebringelse og Fremstilling var overdraget henholdsvis Medlem af Produktudvalget, Docent E. Rostrup, og Laboratorieassistent W. Johannsen. Dertil kom endvidere en fyldig Samling af fagligt Undervisningsmateriel fra den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, samt fra Forening til Kulturplanternes Forbedring et betydeligt Udvalg af dennes lærerige Samlinger vedrørende Plantekulturen. I Henhold hertil var det lykkedes at bibringe den nævnte Udstillingsgruppe en Fylde og Interesse, der væsentlig bidrog til det livlige Besøg, for hvilket denne stadig var Gjenstand.

Ogsaa Sektionens Korn- og Frøgruppe var usædvanlig righoldig, idet den omfattede ca. 2500 danske, ca. 1100 svenske og ca. 300 norske Prøver. Et betydeligt

Antal af de fra dansk Side udstillede Prøver vare imidlertid tilvejebragte ifølge direkte Opfordringer fra Produktudvalget. Dette havde saaledes anmodet Landboforeningerne om at drage Omsorg for, at der fra hvert af Landets Amter kunde blive indsendt 10 Prøver af hver af de 4 Hovedkornsorter med det Maal for Øje, ad denne Vej at tilvejebringe en fyldig Repræsentation for de forskjellige Egenes Kornproduktion. Ifølge denne Opfordring indsendtes der ved forskellige Landboforeninger ialt 492 Kornprøver, hvis Analysering og samlede Fremstilling varetoges af Udvalget mod Refundering af de herved foranledigede Udgifter. Endvidere havde Udvalget foranlediget det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Hvede- og Maltbygudvalg samt Forsøgsstationen for Plantekultur, Tystofte, til at udstille omfattende Samlinger, hvilke vare stillede udenfor Konkurrence.

For første Gang ved en dansk Udstilling var der truffen den Bestemmelse, at Korn- og Frøprøver, der ikke udstilledes i kollektive Samlinger, maatte for at kunne deltage i Konkurrencen være undersøgte ved offentlig Frøkontrolstation. Da næsten alle Udstillere af kollektive Samlinger, hvilke i det væsentlige hidrørte fra Forhandlere, frivillig indsendte Analyser af de udstillede Prøver, var altsaa saa godt som enhver udstillet Prøve ledsaget af Meddelelse om Analyseresultatet. Dette bidrog selvfølgelig i væsentlig Grad til at lette de paagjældende Dommergruppers Hverv samt til at muliggjøre et mere indgaaende fagligt Studium af denne Udstillingsgruppe.

Med forholdsvis betydelig Bekostning var der tilvejebragt et Specialkatalog over denne, i hvilket samtlige foreliggende Analyseresultater vare indlemmede. Af dette Katalog afhændedes imidlertid kun ialt — 23 Exemplarer!

Uagtet der fra Udvalgets og adskillige danske Udstilleres Side med Held var bragt betydelige Ofre for at tilvejebringe en smaglig og hensigtsmæssig ordnet Korn- og Frøudstilling, maa det dog siges, at den tilsvarende svenske Gruppe, hvad angaaer smagfuldt Arrangement,

var den danske overlegen. Hertil bidrog særlig den Omstændighed, at samtlige svenske Korn- og Frøprøver vare udstillede i ensartede, smukke og hensigtsmæssige Frøglas, forsynede med Baand i de svenske Farver og med smukke Etiketter, medens den danske Afdeling omfattede meget forskelligartet Emballage, saasom forskelligtfarvede Poser, Fustager, Frøglas af ulige Størrelser og Former etc. Iøvrigt vare Prøverne i de 3 Landes Afdelinger udstillede paa Borde, forsynede med terrasseformede Afsatser og betrukne med et rødbrunt Stof. De paagjældende Borde vare opstillede langs Bygningernes Vægge samt langs særlige Blindvægge, der vare anbragte i en indbyrdes Afstand af $6\frac{1}{2}$ Al. og strakte sig $5\frac{1}{2}$ Al. ud fra Væggen. Bygningens Midtparti indtoges af større ornamentale Opstillinger, dels omfattende Korn og Frø, dels Gødnings- og Foderstoffer.

Den danske Udstilling af Korn og Frø samt af Foderstoffer og Gødningsstoffer indtog et Areal af 1358 □ Al., samtidig med at der var tildelt den svenske og norske Produktudstilling henholdsvis 800 og 150 □ Al.

Under Bedømmelsen af Korn- og Frøudstillingen blev der af dennes Dommergrupper ført en indgaaende Forhandling angaaende forskellige Spørgsmaal vedrørende den fremtidige Ordning af lignende Udstillinger, hvis Løsning under den stedfundne Bedømmelse havde viist sig ønskelig. Et udførligt Referat af den paagjældende Forhandling bliver optaget i »Landbrugets Kulturplanter«.

Fordelingen af Belønninger mellem de forskellige Landes Udstillere fremgaaer af hosstaaende Oversigt:

Korn- og Frøgruppen.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	11	22	65
Sverige.....	8	23	37
Norge.....	1	4	»

Foder- og Gødningsstofgruppen.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	»	3	»
Sverige.....	»	3	4
Norge.....	»	2	»

Videnskabelige Hjælpemidler til Land-
brugets Fremme.

	Medaille af 1ste Kl.	Medaille af 2den Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark....	1	1	4
Sverige.....	1	1	5
Norge	1	»	»

Medens Flertallet af Sektionsudvalgene ikke havde anseet det for nødvendigt at udfolde særlig Virksomhed for at fremskaffe Anmeldelser af Udstillingsgjenstande, idet saadanne i Henhold til den udstedte almindelige Indbydelse indgik saa rigeligt, at det i saa godt som alle Sektioner var nødvendigt at reducere den af Anmelderne begjærede Plads, forholdt det sig i saa Henseende anderledes for den landbohistoriske Udstillings Vedkommende. Det laa jo nemlig i Sagens Natur, at den Samling af Fortidens mere eller mindre mangelfulde Materiel, der gjenemgaaende repræsenteres ved brugte, ofte stærkt medtagne Gjenstande, det tilsigtedes at tilvejebringe, ikke kunde underkastes nogensomhelst Præmieæskning, hvorved altsaa en væsentlig interessevækkende Faktor savnedes. Hertil kom endvidere, at Gjenstande af den paagjældende Art kun fandtes meget spredt og som oftest paa Steder, hvorfra man ikke uden direkte Pression faldt paa at indsende dem til Fremstilling. Som Følge heraf maatte Udvalget ved Opraab i Pressen og ved Udsendelse af trykte Cirkulairer paakalde Almenhedens Interesse for denne Sag. De paagjældende Cirkulairer, der udsendes til Højskoler, Landboskoler, et større Antal Lærere, samt iøvrigt til Mænd, som ifølge Erfaringerne fra Dansk Folkemuseum maatte antages at ville skænke denne Sag den ønskede Interesse, indeholdt Opfordring til at anmelde og indsende til Udstilling dels ældre og nyere Redskaber og Maskiner, der direkte knytte sig til Agerbruget, dels Apparater benyttede i de til Landbruget knyttede industrielle Øjemed, og endvidere Gjenstande vedrørende Beboelsen og Husholdningens Førelse. I Cirkuliret vare de attraaede

Gjenstande nærmere specificerede til Vejledning for Bidragyderne, ligesom Udvalget i dette tilbød at betale Fragt for Indsendelse og tillige for Hjemsendelse af de paa-gjældende Gjenstande, forsaavidt disse ikke efter endt Udstilling maatte overføres som Gave til det paatænkte Landbrugsmuseum eller til Dansk Folkemuseum, i hvilket sidste Gjenstande vedrørende Husholdning og Bohave maatte ansees for hjemmehørende.

Anmeldelse og Indsendelse af Gjenstande af den paa-gjældende Art fandt imidlertid især i den første Tid efter Opfordringens Udsendelse kun sparsomt Sted, og det fremgik saavel heraf som af de ved Udvalgsmedlemmerne foretagne Rejser og Undersøgelser, at saadanne kun meget sparsomt vare til Stede, saaledes at det herigjennem viste sig at være paa høje Tid at søge de endnu forekommende Levninger af Fortidens Materiel indsamlede og bevarede mod Tilintetgjørelse. Naar det ikke desto mindre lykkedes at bringe en ret fyldig Samling til Veje, omfattende i alt 461 Numre, blandt hvilke 12 Modeller og Tegninger, skyldtes dette dels den energiske Virksomhed, der i denne Sags Interesse udfoldedes af Udvalget, støttet af enkelte nidkjære Samlere i Provinserne, dels den Omstændighed, at der som et Led af denne Samling udstilledes en Række Husmands- og Haandredskaber, tilvejebragte af det alm. Landbrugsudvalg (ved dettes Medlem, Kaptajn la Cour), hvortil endvidere kom, at Dansk Folkemuseum samt den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole supplerede Samlingen med de Redskabsformer, af hvilke intet Exemplar var indsendt til denne. Det fortjener at fremhæves, at en stor Del Bidragydere skænkede deres indsendte Gjenstande til det vordende Landbrugsmuseum, til hvilket yderligere ved Kjøb er erhvervet en Del af Samlingens Numre, saaledes at der fra den udvidede Samling er afgivet ialt ca. 550 Numre til Overførelse til Landbrugsmuseet.

Som et Led i den paa-gjældende Samling var det Hensigten at tilvejebringe Tegninger og Modeller af de

Konstruktioner, der i Aarenes Løb ere udgaaede fra Landets Fabriker af Landbrugsredskaber og Maskiner, ledsagede af Oplysning om, hvilket Aar Gjenstandene vare henholdsvis konstruerede og bragte i Handelen, Konstruktørens Navn, Salgsprisen, Antallet af solgte Exemplarer samt Fabrikens Priskuranter fra de forskjellige Tider. I denne Anledning havde Udvalget tilstillet de mest fremtrædende af de paagjældende Virksomheder en trykt Opfordring til at støtte Realiseringen af den nævnte Tanke, hvilken Opfordring imidlertid kun toges meget sparsomt til Følge. I denne Forbindelse kan anføres, at en af det kgl. svenske Landtbruksakademi udstillet særdeles interessant og minutøs udført Modelsamling af forskjellige Landbrugsredskaber, samt en af samme udstillet større Samling af ældre Kort, gjengivende den dyrkede Jords Fordeling i ældre Tid, tiltrak sig fortjent Opmærksomhed.

Sideordnet med Tilvejebringelsen af den foran omhandlede Samling af landbohistorisk Materiel havde Udvalget stillet sig som Opgave at tilvejebringe Kort, Tegninger og Billeder til Belysning af forskjellige Sider af Landbrugets Udvikling, Modeller af forskjellige Typer af Landbrugsbygninger i Fortid og Nutid samt Festskrifter af landbohistorisk Indhold.

Valget og Tilvejebringelsen af de nævnte Kort, Tegninger og Billeder besørgedes af Kaptajn la Cour, og Gjengivelserne udførtes af Kaptajn, Dyremaler A. P. Madsen. Den interessante Række Gjengivelser omfattede bl. a. gode, mindre gode og absolut uheldige Udskiftninger. De paagjældende Kort vare tegnede i stor Maalestok og forsynede med orienterende Farvelægning. Som Forbilleder for disse var efter omfattende Forundersøgelser valgt Kort i Matrikulkontoret, Sorø Arkiv og enkelte private Godsarkiver, ialt i et Antal af 9 Stkr., hvortil endvidere kom 4 Stkr. Kort, der vare tilvejebragte ved Henvendelse til Docent O. Koll i Bonn, og som gjengave Forholdene i Landsbyerne Remagen og Kellberg i Rhinpreussen, henholdsvis før og efter Udskiftningen.

Af Tegninger, illustrerende særegne Jorddyrkningsforhold, der tilhøre en svunden Tid, og af hvilke nu kun findes svage Spor, udførtes 6 Stkr., gjengivende Skovlodder, Udmark med Tornerene, henholdsvis før og efter Udskiftningen, Overdrev, Stenrøser samt Bystævnet i Davinde paa Fyen. Til Illustration af Plovens og Krogens Udvikling udførtes 4 Stkr. Tegninger samt 3 saadanne, gjengivende Bygningstyper paa en Bondegaard, henholdsvis fra 1770, 1849 og 1888.

Af billedlige Fremstillinger var tilvejebragt 9 Stkr., gjengivende Husdyrtyper dels fra fordums Dage og dels fra Nutiden.

Af Modeller var der ved Udvalgets Foranstaltning tilvejebragt 11 Stkr., nemlig af en gammel Bondegaard, henholdsvis fra Lolland, Sjælland, Fyen, Samsø, Thy, Mors, Herningegnen, Koldingegnen, Sundevad, Angel og Vestslesvig. Udvalget havde overdraget Literat Mejborg at tilvejebringe de fornødne Tegninger til Modellernes Forfærdigelse, og under Sammes Tilsyn og Vejledning bleve disse forfærdigede af Medlem af Udvalget, Gaardejer Rasmussen Søkilde, som ved et Besøg i Berliner-museet havde gjort sig bekendt med de derværende Modeller. Sideordnet med Modellerne, der udførtes i en Maalestok af $\frac{1}{48}$ og som vare forfærdigede dels af Træ og dels af Gibs, var udstillet tilsvarende Grundplaner, der — forsaavidt Kjendskab til den gammeldags Indretning ikke savnedes — gjengave Fordelingen af Rummene i Ind- og Udhusene. Til Modellernes Farvelægning var benyttet kunstnerisk Assistance, og disse saavel som de foran nævnte Kort, Tegninger og Billeder ere efter Udstillingens Slutning forbeholdte det vordende Landbrugsmuseum.

Som alt anført var det paa de af Komiteens Landbrugsrepræsentanter afholdte indledende Møder vedtaget at udgive et eller flere Fæstskrifter, om hvilke det overlodes det landbohistoriske Udvalg nærmere at træffe Bestemmelse.

I Henhold hertil formanede Udvalget Professor E.

Holm til at udarbejde et Festskrift, omhandlende Landbo-reformerne i Slutningen af forrige Aarhundrede, idet dog Forfatteren iøvrig stilledes frit overfor Opgaven med Hensyn til det nærmere Valg af et passende Emne. Endvidere accepteredes et Tilbud fra Literat R. Mejbørg om paa Grundlag af sit fleraarige med Understøttelse af Regeringen foretagne Studium af Bygningsformer at udarbejde til Udgivelse af Udvalget et Festskrift med Billeder og Billedtext, omhandlende gamle danske Hjem fra det 16de og 17de Aarhundrede. Sidstnævnte Festskrift, der omfattede 128 Sider i stort Kvart, ligelig fordelte mellem Billeder og Text, forelaa færdigt til Udgivelse d. 20. Juni, Stavnsbaandsdagen, medens det af Prof. Holm forfattede Skrift, der udgaves under Titel: Kampen om Landbo-reformerne i Danmark i Slutningen af det 18de Aarhundrede (1773—1791), og som omfattede 16 Ark, forelaa færdigt til Udgivelse samtidig med Udstillingens Aabning den 18de Maj. Af hvert af de paagjældende Festskrifter havde Udvalget forbeholdt sig et Antal af 500 Exemplarer, der benyttedes til Omdeling til de Kongelige, Komiteens Medlemmer, dennes Tilkaldte, Udstillingens Gjæster, dens overordnede Funktionærer, større Bidragydere til den landbohistoriske Udstilling samt andre, hvem Udvalget saavelsom Landbrugsafdelingen maatte finde Anledning til at vise denne Opmærksomhed. Angaaende det nærmere vedrørende nævnte Skrifter henvises til den udførlige Anmeldelse af disse i nærværende Tidsskrifts syvende Bind. Pag. 586 og 622.

Selve Ordningen af den landbohistoriske Udstilling var hensigtsmæssig og let overskuelig, og det omhyggelig udarbejdede Katalog, der indeholdt ret udførlige, vejledende Oplysninger om hver enkelt Gjenstand, bidrog væsentlig til at lette et indgaaende Studium af det Udstillede. I et grusbelt ca. 800 □ Al. stort Halvtagskur, paa hvis Vægge Haandredskaber og andre mindre Gjenstande vare ophængte saa pyntelig som muligt, vare samtlige til den landbohistoriske Redskabssamling indsendte Gjenstande ud-

stillede, ordnede i Grupper, og saaledes at Vogne og andre større Gjenstande indtog Rummets Midtparti, medens Plove og enkelte andre Klasser af Jorddyrkningsredskaber vare udstillede paa 20" høje Fodstykker af Træ, anbragte langs Skurets forreste aabne Side. I umiddelbar Tilslutning til det paagjældende Skur fandtes den ene af Produktudstillingens 2 Længer, hvis forreste Del indtoges af den svenske Produktudstilling, medens dens bageste, til Skuret grænsende Del, afgav et 800 □ Al. stort Rum for den øvrige Del af den landbohistoriske Udstilling. Det paagjældende Rums midterste Del optoges af et 24 Al. langt Bord, paa hvilket samtlige Modeller med tilsvarende Grundplaner vare udstillede. Dets Sidevægge vare, som foran beskrevet under Omtalen af Produktudstillingen, forsynede med Blindvægge. Disse i Forening med Gavlen afgave Plads for Ophængning af Kort og Tegninger, ligesom der langs en Del af Væggene og Blindvæggene var opslaaet Borde til Opstilling af mindre Gjenstande, saasom Redskabsmodeller o. lign. Rummets bageste Væg (Gavl-væggen) var optaget af en stor billedlig Gjengivelse af en Plovscene fra Middelalderen, og ved den forreste Kant af Blindvæggene var paa Piedestaler opstillet Buster af bekendte landøkonomiske Personligheder.

Som det fremgaaer af ovenstaaende Redegjørelse over den landbohistoriske Udstilling, havde Udvalget udfoldet en betydelig Virksomhed for paa en passende Maade indenfor Udstillingens Ramme at fremhæve Udstillingsaarets Betydning som landbohistorisk Mærkeaar. Og gjennem den Interesse, med hvilken de Besøgende omfattede den landbohistoriske Udstilling, blev det noksom godtgjort, at Planen om dennes Tilvejebringelse maatte ansees for særdeles heldig.

Som et Stykke Fortidshistorie i Hverdagsdragt fandtes den landbohistoriske Udstilling sideordnet med den øvrige Udstillings festklædte Vidnesbyrd om Nutidens raffinerede Kultur. Og medens den landbohistoriske Afdeling ved sin Modsætning til den øvrige Udstillings tidssvarende Frem-

bringelser maatte vække en Følelse af Tilfredshed og Glæde over de betydelige Skridt, Udviklingen i det sidste Hundredaar er ført fremad, manede den samtidig Billedet frem af svundne Slægter, der med smaa Hjælpeidler formaaede at udrette saa meget, og hvis Nøjsomhed og Arbejdsomhed banede Vejen for de kommende Generations gunstigere Livsvilkaar. Intet Under, at denne lille Del af Udstillingen blev et kjært Opholdssted for Mange, som i denne søgte og fandt et lærerigt Bindeled mellem Fortid og Nutid.

Den permanente Udstilling af Malkekvæg og Brugsheste af dansk Avl var henlagt under et særligt Udvalg, bestaaende af Medlemmer af Mælkeriudvalget og Dyrskueudvalget, med Baron Wedell-Wedellsborg som Formand. Udstillingen af Malkekvæg omfattede 15 Køer og 3 Tyre af jydsk Race samt 33 Køer og 5 Tyre af rød dansk Race. Af disse sidste vare de 10 Køer og 2 Tyre udstillede fra Fyen, Resten fra Sjælland med Lolland—Falster. For at sikre sig Staldens Besætning med de bedst mulige Køer, havde Udvalget henvendt sig til de respektive landøkonomiske Fællesforeninger med Anmodning til disse om at drage Omsorg for Besættelsen af den Del af Stalden, der ifølge Foranførte var forbeholdt den enkelte Fællesforenings Omraade. Den paagjældende Anmodning blev beredvillig tagen til Følge, og ved de Bestræbelser, der udfoldedes af Fællesforeningerne gennem disses Husdyrbrugsudvalg og for den sjællandske Fællesforenings Vedkommende tillige gennem et dertil særlig nedsat Udvalg, lykkedes det under hele Udstillingsperioden at holde Stalden besat med Kreaturer, der turde ansees for fuldt ud værdige Repræsentanter for det Standpunkt, hvorpaa Avlen af vore 2 nationale Kvæg-racer befinder sig. Hvad der væsentlig bidrog til at faa Stalden fyldt med virkelig udstillingsværdige Dyr, var den

Omstændighed, at der bødes Deltagerne i Staldens Besættelse forholdsvis gunstige Vilkaar. Udstillingen betalte saaledes en daglig Lejeafgift af Kr. 1,50 for hver udstillet Ko og af Kr. 1,00 for hver Tyr, ligesom den betalte Dyrenes Transport til og fra Udstillingen, disses Fodring og Pasning, hvorunder stadigt omhyggeligt Dyrlægetilsyn, samt paatog sig i Sygdomstilfælde Omsorgen for deres Pleje. Paa den anden Side forbeholdt Udstillingen sig Raadighed over Mælken af de opstaldede Køer, hvilken anvendtes i det arbejdende Mælkeri.

Den paagjældende Kvægudstilling saavel som den nedenfor omhandlede Udstilling af Brugsheste var stadig Gjenstand for livlig Tilstrømning af Besøgende. Hertil bidrog væsentlig den særdeles hensigtsmæssige Indretning af de respektive Staldbygninger, idet disse, foruden at yde de udstillede Dyr et sundt og behageligt Opholdssted, tillige bøde Publikum bekvem Adgang til uhindret at tage disse i Øjesyn.

Den Staldbygning, i hvilken Køerne vare opstaldede, var 53 Al. lang og 23 Al. bred, og i Tilslutning til denne fandtes en mindre Bygning, hvori de 8 Tyre vare opstaldede i en Række. Bag Tyrene fandtes en flisebelagt Passage for Publikum. Køerne vare derimod opstaldede i 2 Rækker med Hovederne mod hinanden og adskilte ved en Fodergang, 7 Al. 16" bred, regnet fra Krybbernes Kant, og som i 6 Al.s Brede var udlagt til Passage for Publikum. Bag Køerne fandtes Gruber til Optagning af Gødningen, dækkede med $\frac{3}{4}$ Al. brede Rister, bag hvilke fandtes ca. $3\frac{1}{2}$ Al. brede Passager. Til hver Ko var beregnet en Brede af 1 Al. 18" og den bageste Kant af Spiltouget var hævet 5 Tommer over Grebningen, medens dettes Heldning udgjorde $1\frac{1}{2}$ Tomme. Gulvet i Stalden var overalt Træ, og Staldens Montering med Krybber, Selvvandingsapparater, Bindsler, Lygter m. m. besørgeades af forskellige Udstillere. 4 Stkr. store Vinduer i Taget, forsynede med Solsejl, gave passende Lys, og for Ventilation var der sørget paa fortrinlig Maade ved 2 Træk-

skorstene samt ved 8 forskydelige Jalousiventiler i Væggene. Hertil kom endvidere, at Sidevæggenes øverste Brædt var løst og kunde udtages, naar Temperaturen i Stalden nødvendiggjorde dette. Dels ved disse Foranstaltninger og dels ved rigelig Anvendelse af Tørvestrøelse lykkedes det stadig at vedligeholde en passende Temperatur, samt frisk og ren Luft i Stalden.

Over de fra Øerne udstillede Køer og Tyre var op-hængt Tavler, indeholdende Oplysning om Afstamning, Alder, Legemsvægt, tidligere tildelte Præmier, og for Køernes Vedkommende tillige om Kælvningsdato, Mælke-ydelse i det foregaaende Aar m. m.

I den Hensigt saa vidt mulig at have Stalden besat med fuldt malkende Køer gennem hele Udstillingsperioden fandt en delvis Omskiftning af disse Sted samtidig med Avlsdyrskuet, saaledes at der herved aabnedes saavel de allerede opstaldede Køer som disses Afløsere let Adgang til at deltage i Konkurrencen paa dette.

Til Kreaturerens Betjening var antaget et Personale, som foruden 4 Malkekoner bestod af en Fodermester og 4 Røgttere, hvilke sidste af Udstillingen vare forsynede med klædelige Stalddragter. Foderet til Køerne bestod af Hø, Halm, Rodfrugter og efter disses Ophør Grønfoder samt 8 Pd. Kraftfoder, nemlig 3 Pd. Hvedeklid, 1½ Pd. Havreskraa, 1½ Pd. Bygskraa, 1 Pd. Rapskager og 1 Pd. Palmekager. Til nogle stærkt malkende Køer, af hvilke enkelte malkede indtil 50 Pd. daglig, blev det dog for at bevare Huldet nødvendigt at forøge den normerede Kraft-foderation med 2 Pd. Bygskraa og 1 Pd. Havreskraa. Hver 8de Dag afholdtes Prøvemalkning, og hver 14de Dag vejedes Køerne, hvorved konstateredes, at disse gennem-gaaende under Opholdet tiltog endog ret betydeligt i Vægt. Til Tyrene gaves kun 3 à 4 Pd. Blandsædskraa, foruden Hø og Halm.

Stalden var tilgængelig for Publikum fra Kl. 9—11 Form. og atter fra Kl. 2—6 Eftm.

Som Bevis paa Beskaffenheden af de udstillede Køer af dansk Race kan anføres, at de 20 Køer, der ialt i 1ste

og 2det Hold indsattes i Stalden fra Fyen, havde en Gjennemsnitsvægt af 1010 Pd. med en gjennemsnitlig Mælkeydelse i 1887 af 6435 Pd., medens de fra Sjælland med Lolland-Falster ialt udstillede 35 Køer (11 af disse forbleve nemlig uomskiftede i Stalden gennem hele Udstillingsperioden) havde en Gjennemsnitsvægt af 977 Pd. med en gjennemsnitlig Mælkeydelse i 1887 af 7719 Pd. Exempelvis kan endvidere anføres, at Staldens 2 stærkest malkende Køer, Moeder og Datter, henholdsvis 8 og 4 Aar gl., og udstillede af Gdjr. Chr. Bjerregaard, Elkenøre, ved en Legemsvægt af resp. 850 og 860 Pd. havde i 1887 givet henholdsvis 11415 Pd. og (som 3aarig) 8397 Pd. Mælk.

Den permanente Udstilling af Brugsheste omfattede 36 Stkr. af dansk Avl, der vare opstaldede i en Bygning, hvis Dimensioner og hele ydre Tilsnit fuldstændig svarede til Kostaldens. Hestene vare opstaldede i 2 Rækker med Hovederne mod Væggene og præsenterede sig fortrinligt som Følge af, at Spiltouget, der var brolagt paa almindelig Maade, var hævet 4 Tommer over den 10 Al. brede Midterpassage, hvis Gulv bestod af Bræder. Baasenes Længde var 4 Al. 16", deres Fold 4 Tommer og Bredden 2 Al. 18".

Efter at der var gjort et frugtesløst Forsøg paa at formaa jydsk og en fyensk Hestehandler til at deltage i Besættelsen af den paagjældende Stald, stillede Udvalget denne, fuldt færdig til Installation af Hestene, til Raadighed for 2 københavnske Hestehandlere paa de Vilkaar, at disse maatte indsætte i Stalden de Heste, der godkjendtes af en dertil af Udvalget nedsat Censurkomite, samt til enhver Tid at maatte afhænde disse fra Udstillingen mod Erlæggelse af en Afgift til Udstillingens Kasse af 20 Kr. for hver solgt Hest. Hestenes Pasning paahvilede i Et og Alt Udstillerne, hvis Staldpersonale dog af Udvalget var forsynet med klædelige Stalddragter. Bag Stalden fandtes en 9 Al. bred Løbegaard til Mønstring af Hestene.

Ved Udstillingens Aabning d. 18de Maj var Stalden

fuldt besat, saaledes at den ene lange Række bestod af svære jyske Heste, den anden Række af lettere, tildels forædlede Heste. Samtlige disse vakte almindelig Beundring og fandt for en Del allerede de første Dage Kjøbere til høje Priser. Efterhaanden som Sommeren skred frem, blev det imidlertid stedse vanskeligere at tilvejebringe det fornødne Antal nye, gode Heste til Erstatning af de bortsolgte, begrundet paa, at der om Sommeren kun afholdes faa Markeder, samtidig med at de Heste, som have deltaget i Markarbejderne og senere have været paa Græs, som Regel ikke ere i den rette Kondition til at sælges og end mindre til at udstilles. Mod Slutningen af Udstillingstiden indrømmedes det derfor Udstillerne ogsaa at maatte indsætte svenske Heste.

Under hele Udstillingstiden var ialt udstillet 117 Heste, af hvilke, saavidt det kunde oplyses, 44 vare sjællandske, 38 jyske, 19 fyenske og 16 svenske. Ialt bortsolgtes 88 Heste fra Udstillingen. Af disse opnaaede store jyske Bryggerheste den højeste Pris, nemlig indtil 2700 Kr. for Parret, og derefter kom smukke gode sjællandske (Frederiksborg) Heste, der naaede indtil 2200 Kr. Parret. En Del af disse sidste solgtes til fremmede Hestehandlere. Sundhedstilstanden blandt de udstillede Heste saavelsom blandt Kreaturerne var gennemgaaende særdeles god.

Blandt de permanente Udstillinger af landøkonomisk Interesse staaer endnu tilbage at omtale Udstillingen af Landbrugsredskaber og Maskiner. Denne indtog imidlertid for saa vidt en Særstilling i Forhold til Landbrugets øvrige Udstillinger, som den var udskilt fra Landbrugsafdelingens egentlige Omraade og henlagt under Maskinafdelingen, hvis Udstillingsterrain fandtes i ret betydelig Afstand fra Landbrugets. Medens der i og for sig mod denne Ordning lod sig anføre, at den greb forstyrrende ind i Landbrugsudstillingens Helhedspræg, medførte den dog adskillige umiskjendelige Fordele, der fuldt

ud opvejede den Ulempe, at Landbrugets permanente Fagudstillinger maatte søges paa 2 Steder. Ved denne Ordning blev det nemlig muligt at bibeholde det tilsigtede frie landlige Præg af Landbrugsudstillingens foran omhandlede Terrain, hvilket paa en uheldig Maade vilde være gaaet tabt, hvis dette tillige skulde have afgivet Plads for Landbrugsredskaber og Maskiner. Hertil kom, at Maskinudstillingens Terrain grænsede umiddelbart op til Pladsen for Landbrugets temporære Udstillinger og maatte passeres for at komme til denne, saaledes at den paagjældende Ordning under ingen Omstændigheder kunde føles som en Ulempe paa de Tider, hvor de temporaire Udstillinger fremkaldte en stærk Tilstrømning af Landboere til Udstillingen. Det kan yderligere i denne Forbindelse fremhæves, at en Forevisning af de udstillede Maskiner i Gang ved Udstillernes egne Dampmotorer kun var bleven tilladt af Brandvæsenet i Betragtning af det paagjældende Terrains noget isolerede Beliggenhed, og næppe vilde være bleven tilladt, saafremt Udstillingen havde været henlagt til Landbrugsudstillingens Terrain. De anførte Momenter i Forbindelse med den Kjendsgjerning, at Grænsen mellem Landbrugets og Industriens Maskiner i mange Tilfælde er overmaade vag, i hvilken Henseende eksempelvis kan henvises til Lokomobiler og Dampmaskiner, maatte derfor ubetinget tale for at lade Maskinudstillingen fremtræde som en Helhed, uanseet, at en Deling af Landbrugets permanente Udstillinger blev Følgen heraf.

Medens man ved de almindelige Landmandsforsamlinger af faa Dages Varighed ikke tager i Betænkning at udstille Landbrugsredskaber og Maskiner under aaben Himmel, maatte Forholdet, hvor det som ved denne Lejlighed gjaldt en 5 Maaneders Udstilling, i saa Henseende stille sig væsentlig anderledes. Af Maskinudvalget, i hvilket 3 Landbrugsrepræsentanter havde Sæde, var saaledes vedtaget, at kun Hestegange, Jorddyrkningsredskaber og Hesteriver skulde udstilles i det Frie, medens Lokomo-

biler og Tærskværker henvistes til aabne Halvtagskure, og øvrige Maskiner, Redskaber og Apparater for Landbruget til den lukkede Maskinhal. Under hver af de nævnte 3 Kategorier var der forbeholdt hvert af de 3 skandinaviske Lande dets særlige Omraade, indenfor hvilket Udstillingsgjenstandene atter vare ordnede gruppevis. En Undtagelse fra den iøvrigt konsekvent gennemførte Gruppeinddeling var dog gjort overfor de større kollektive Udstillere, som erholdt Tilladelse til at samle de af dem udstillede Gjenstande henholdsvis i Maskinhallen, i aabent Skur og i det Frie.

Udstillingen af Landbrugsredskaber og Maskiner var temmelig righoldig, i det den indeholdt fra Danmark 490, fra Sverige 138 og fra Norge 37 Udstillingsnumre, af hvilke adskillige omfattede et større Antal beslægtede Gjenstande.

De i det aabne Skur henstillede Lokomobiler var det tilladt at opfyre og at benytte til Afgivelse af Drivkraft for de sammesteds udstillede Tærskværker. Af nævnte Tilladelse gjorde Udstillerne fortrinsvis Brug paa de Tider, hvor temporaire Udstillinger af landøkonomisk Interesse foregik. Tilstrømningen af Landboere.

Medens det almindelige Reglement for Udstillingen, fra hvis Bestemmelser dog den kunstindustrielle Afdeling var undtaget, indeholdt Bestemmelse om, at Gjenstande af ikke nordisk Fabrikat vare udelukkede fra Udstilling, saaledes at der i de Tilfælde, hvor et Udvalg ønskede saadanne optagne paa Udstillingen, maatte indhentes Forretningsudvalgets særlige Bemyndigelse hertil, var der for Maskinudstillingens Vedkommende truffen den Bestemmelse, at der, udenfor Konkurrence, af Agenter kunde udstilles saadanne Maskiner og Redskaber. Som Betingelse herfor krævedes imidlertid præsteret en verificeret Erklæring fra vedkommende Fabrikant eller en af dennes Hovedagenter om, at vedkommende Anmelder var autoriseret Forhandler af de paagældende Fabrikata i et eller flere af de nordiske Lande. Den nævnte Bestemmelse om Agenter

Udstillingsret var særlig truffen af Hensyn til, at Hovedfabrikationen af flere Grupper af de større Landbrugsmaskiner har sit Hjemsted udenfor Skandinavien.

Nogen egentlig Redskabsprøve fandt ikke Sted i Forbindelse med den nordiske Udstillings Maskinudstilling, skjøndt der ved Budgetlægningen saavel af Maskinafdelingen som af Landbrugsafdelingen hertil var kalkuleret et ret anseligt Beløb.

De omfattende Forberedelser til Udstillingen lagde nemlig saa stærkt Beslag paa de Kræfter, som nærmest maatte være kaldede til at varetage saadanne Prøver, at disses Gjennemførelse alene af denne Grund maatte frembyde store Vanskeligheder. Hertil kom endvidere, at Landbrugsrepræsentanterne under de derom paa et tidligt Tidspunkt førte Forhandlinger ikke røbede nogen udpræget Stemning for at gjøre udstrakt Brug af den Lejlighed, Udstillingen bød til Iværksættelsen af saadanne, idet man nærmest hyldede den Anskuelse, at disse ved denne Lejlighed burde lindskrænkes til at omfatte Brugsprøver med eventuelt nye fremkomne, hidtil uprøvede Maskiner, hvilke da vilde være at foretage af Dommerne under selve Bedømmelsen for at erholde solide Holdepunkter for denne.

Af saadanne blev der imidlertid kun foretaget et meget begrænset Antal, væsentligst fordi Sektionen for Landbrugsredskaber og Maskiner kun havde forholdsvis faa Gjenstande af ny og ukjendt Konstruktion at opvise. Hertil kom yderligere, at Bedømmelsen af den omfattende Udstilling selv uden saadanne Prøver optog en forholdsvis betydelig Tid, nemlig ca. 2 Uger.

I den danske Afdeling var det som sædvanlig Saa-maskinerne samt Kaste- og Rensemaskinerne, der i Forbindelse med solidt udførte Hestegange og Tærskemaskiner til Hestekraft vare udstillede i særdeles velkonstruerede Exemplarer. I den svenske Afdeling var det derimod fortrinsvis de ypperlig forarbejdede billige Plove fra de større svenske Plovfabriker, Hesteriverne samt tildels Slaa- og Mejemaskinerne og endvidere for Norges Vedkommende

nærmest Hakkelsemaskinerne, der tildroge sig fortjent Opmærksomhed.

Resultatet af Præmiefordelingen mellem de 3 Landes Udstillere fremgaaer af hosstaaende Oversigt.

	1ste Klasses Medaille.	2den Klasses Medaille.	Hædrende Omtale.	Ialt Beløn- ninger.
Danske Udstillere:...	11	12	22	45
Svenske —	7	10	4	21
Norske —	1	2	>	3

I det Foregaaende er hermed gjort Rede for de Landbruget vedrørende permanente Udstillingssektioner. Forinden der imidlertid gaaes over til en Redegjørelse for de egentlige temporaire Landbrugsudstillinger, ligger det nær at omtale en særegen Klasse af Udstillinger, der ifølge deres Anlæg stode paa Overgangen mellem de permanente og temporaire Udstillinger, nemlig de saakaldte vexlende Smørudstillinger. Initiativet til disses Afholdelse var taget af Medlem af Mælkeriudvalget, Docent N. J. Fjord, hvem Ordningen og Ledelsen af de paa-gældende Udstillinger tillige overdroges. Planen til Iværksættelsen af disse var affødt af den Betragtning, at det utvivlsomt maa ansees for noget tilfældigt, hvorvidt de bedste Smørmærker møde frem ved de almindelige Smørudstillinger, ligesom en enkelt Foustage Smør, lavet med Udstillingen for Øje, ogsaa vanskelig bliver et korrekt Udtryk for vedkommende Gaards Smørproduktion. Det var derfor taget under Overvejelse, om der ikke kunde findes en Vej, ad hvilken man havde større Sikkerhed for at faa udstillet de bedste af de i Landet producerede Smørmærker, og man naaede herigjennem til den Anskuelse, at dette vilde naaes ved at formaa en Del større Smørhandlere til hver for sig gjentagende Gange at udstille en eller flere Foustager af de bedste Smørmærker, som de paa en vis given Tid faa tilsendt og bedømme paa deres Lager, forinden det forhandles videre. Ved en

Udstillingsserie af denne Art vilde da ikke blot naaes, at den enkelte Smørhandler beholdt et Overskøn over den Dom, han forud havde fældet over sit eget Smør, og blev bekendt med, hvorledes hans bedste Mærker stillede sig til tilsvarende fra hans Kolleger, men der vilde samtidig gennem et længere Tidsrum sikres vort Lands vigtigste Exportartikel en fortrinlig Repræsentation paa Udstillingen, hvilket maatte forudsættes at være af Betydning for vort Smørmarked ved den Adgang, der herigennem bødes Udlændinge til at gjøre sig bekendte med den danske Smørproduktions Standpunkt.

Oprindelig var det Mælkeriudvalgets Tanke, at de vexlende Smørudstillinger skulde omfatte Deltagelse af Smørhandlere fra de 3 skandinaviske Riger. Imidlertid meddelte henholdsvis den svenske og norske Udstillingskomite, som Svar paa en dem i Henhold dertil tilstillet Indbydelse, at de forgjæves havde søgt at formaa de paagjældende Landes Smørhandlere til at følge denne. Paa Grund heraf maatte følgelig Mælkeriudvalget begrænse disse Udstillinger alene til Deltagelse fra dansk Side, hvorved altsaa Adgangen til en Kappelstrid mellem de 3 Landes Smørhandlere var afskaaren.

Det vedtoges herefter at afholde en Serie af 5 Smørudstillinger med Adgang til Udstilling alene for Smørhandlere, som vilde indgaa paa hver Gang at udstille samme Antal Dritler, og paa Tro og Love kun at udstille ublandet Natursmør, hver Gang kun at udstille en Drittel fra samme Producent og kun at udstille Smør fra danske Mælkerier. Tiden for de paagjældende Udstillinger berammedes til 15de Juni—20de Juni; 29de Juni—4de Juli; 13de Juli—22de Juli, delvis sammen med den almindelige Smørudstilling; 27de Juli—1ste August og 10de August—15de August.

Paa et forberedende Møde af Mælkeriudvalget, hvortil Repræsentanter for de forskjellige Provinsers Smørhandlere vare indbundne, vedtoges det at rette Indbydelse til ialt 28 Smørhandlerfirmaer om som Udstillere og tillige som

Dommere at deltage i nævnte Smørudstillinger. Af disse meldte 19 Firmaer Deltagelse med ialt 89 Dritler. Antallet af Dritler reduceredes imidlertid, idet intet Firma fik Adgang til at udstille mere end 4 saadanne, til ialt 65, hvilket senere forøgedes til ialt 74 Dritler efter at 2 nye Deltagere havde meldt sig, samtidig med at flere af Udstillerne meldte Deltagelse med et større Antal Dritler end oprindelig anmeldt. Fra sjællandske Smørhandlere var der hver Gang udstillet ialt 31, fra fyenske 18 og fra jyske 25 Dritler.

De foran nævnte Data for Smørudstillingernes Begyndelse faldt hver Gang paa en Fredag. Smørret fordredes indsendt Dagen forud for hver Smørudstillings Begyndelse, medens Bedømmelsen hver Gang fandt Sted om Lørdagen.

Alle de Smørhandlere, der havde anmeldt Deltagelse, vare selvskrevne Dommere, og disse vare inddelte i 3 Grupper, hver med sin Formand og Viceformand. Hver af disse Grupper havde hver for sig at bedømme samtlige udstillede Dritler. Som Sekretær ved de nævnte Udstillinger fungerede Overassistent H. P. Lunde. Under Ledelse af Ordensformanden var der ved Forhandling mellem Dommerne truffen nærmere Bestemmelser vedrørende Fremgangsmaaden ved Bedømmelsen, saasom angaaende Smørprøvernes Udtagning, Reglerne for Karaktergivningen, i hvilken Henseende det vedtoges, at Karakteren mg. skulde svare til en Pris lig Børsudvalgets Topnotering, etc. Det var vedtaget, at den Smørhandler, der hver Gang udstillede flere Mærker, skulde betegne disse med Nr. 1—2—3 o. s. v., idet der da ved Udstillingens Slutning udregnedes en Middelkarakter af Bedømmelsesresultatet for alle Mærkerne med Nr. 1, ligeledes for Nr. 2 o. s. v. Til 6 Udstillere, som havde udstillet de Mærker, der ved Udstillingens Slutning viste sig at have højst Middelkarakter, uddeltes Sølvmedaille, der tilfaldt 3 jyske og 3 københavnske Smørhandlere.

Smørprøverne vare udstillede i det for den alminde-

lige Smørudstilling bestemte Rum. Dette holdtes under hver af Udstillingerne passende afkjølet ved en af »Gesellschaft für Lindes Eismaschinen«, Wiesbaden, udstillet Koldluftsmaskine. Hver Drittel var saavel under Bedømmelsen som under Udstillingen dækket af et Paphylster, der skjulte dennes Bund og Sider, medens dens Overflade var dækket af en Glasplade. Der var givet Publikum Adgang til at smage paa det udstillede Smør, idet der af dette var udtaget Prøver, der henstod i smaa Smørkrukker, som vare opstillede paa den Drittel, hvorfra Smørret hidrørte. I Dagene Mandag—Onsdag Kl. 12—5 vare Udstillingerne tilgængelige for Publikum, og hver af de nævnte Dage fra Kl. 2—4 vare et Par af Smørdommerne til Stede til Vejledning for Sagkyndige.

Resultatet af Udstillingerne blev, at af de 21 Udstilleres bedste Mærker erholdt 2 Hovedkarakteren ug. (15 Points), 10 ug? (14 Points), 7 mg + (13 Points) og 2 mg (12 Points). Af de 6 Præmietagere havde 2 erholdt ug for deres bedste Mærke, de øvrige 4 havde »stort« ug? ($14\frac{1}{3}$ Points eller derover), og alle 6 havde tillige ug? baade for næstbedste Mærke og i Gjennemsnit.

Tidsrummet fra 18de—22de Juli var som tidligere anført udseet til fortrinsvis at samle Landboerne paa Udstillingen, idet saavel den almindelige Smør- og Osteudstillinger som Avlsdyrskuets Afholdelse var henlagt til nævnte Dage, medens Landbrugskongressens Møder og de dertil knyttede selskabelige Sammenkomster afholdtes i Dagene umiddelbart forud, nemlig fra 12te—15de Juli.

Angaaende dette første, vellykkede Forsøg paa at etablere en Landbrugskongres henvises til den af det paagjældende Udvalg udgivne indholdsrige, udførlige Beretning om Kongressens Ordning og Forhandlinger, hvilke i Beretningen findes gjengivne in extenso. Her skal kun anføres, at den kgl. Veterinair- og Landbohøjskole med

megen Imødekommen havde stillet sine Lokaler til Raadighed for Kongressen, endvidere at denne fandt en uventet stor Tilslutning, idet den talte 420 Medlemmer, nemlig 270 Danske, 80 Svenske, 61 Nordmænd og 9 Finner, samt at der paa denne behandledes 30 forskjellige Forhandlingsæmner.

Deltagelsen i Smør- og Osteudstillingen samt i Avlsdyrskuet var særdeles stor — saa stor, at ingen tidligere danske Udstillinger af tilsvarende Art i saa Henseende kan stilles ved Siden af disse.

I Konkurrencen paa Smør- og Osteudstillingen deltog foruden de skandinaviske Lande tillige Finland. En speciel Indbydelse til Finland til at deltage i Mælkeriudstillingen var nemlig paa et tidligt Tidspunkt tilstillet »Kejserliga finska Hushållningssällskapet«, hvilken dog kun toges til Følge for Smør- og Osteudstillingens Vedkommende. Paa denne meldte Finland imidlertid Deltagelse med en fyldig Repræsentation, nemlig med 38 Numre Smør og 10 Numre Ost. For de andre Landes Vedkommende omfattede Anmeldelserne fra Danmark 280 Numre Smør og 137 Numre Ost; fra Sverige 78 Numre Smør og 74 Numre Ost, medens der fra Norge var anmeldt 7 Numre Smør og 20 Numre Ost. Til samme Tid afholdtes som tidligere paaepget den 3die af de vexlende Smørudstillinger, omfattende 74 Stkr. danske Dritler.

De paagjældende Mælkeriprodukter udstilledes i et rummeligt Hus, hvis forreste større Halvdel med en indvendig Dimension af 27 + 28 Al. var bestemt til Smørudstillingen, idet nævnte Lokale iøvrig ved en dobbelt Væg var delt i 2 Dele. Dets Afkøling besørgeades af den foran nævnte Koldluftsmaskine, og Husets Konstruktion var selvfølgelig foretaget med behørigt Hensyn til den herved nødvendiggjorte Isolering. Bag Smørudstillingslokalet fandtes et noget mindre Lokale til Udstilling af Ost. Dettes Afkøling foregik ved naturlig Is, anbragt i 9 dertil indrettede Beholdere. Til Opstilling af Smørret var anbragt lave Fodstykker langs Væggene og tillige frit paa

Gulvet, da dette viste sig nødvendigt for at skaffe Plads, Laagene af de udstillede Smørdritler vare fjernede og erstattede med Glasplader. Paa disse var for de præmierede Mærkers Vedkommende opstillet til Disposition for Publikum smaa Smørkrukker, hvori fandtes Smør af de respektive Mærker. I Osteudstillingslokalerne var til Ostenes Henlægning anbragt Borde, ca. 1 $\frac{1}{2}$ Al. høje og af samme Brede, langs Væggen og omkring Iskasserne.

Hvert af de deltagende Landes Produkter vare udstillede for sig, betegnede ved talrige Flag i de respektive nationale Farver. Endvidere konkurrerede Udstillerne fra hvert Land kun indbyrdes for sig, saa om nogen egentlig direkte Styrkeprøve mellem de respektive udstillende Lande var der strengt taget ikke Tale. I Modsætning til den temmelig udstrakte Klasseinddeling, der hidtil almindelig er bleven anvendt ved danske Smørudstillinger, omfattede denne Udstilling af Smør kun 2 Klasser, nemlig fra Mælkerier med en daglig Mælkeproduktion af henholdsvis over og under 500 Pd. Denne Foranstaltning maa sikkert betegnes som særdeles hensigtsmæssig, idet der herved tilvejebragtes den fornødne og samtidig tilstrækkelige Sondring mellem Smør, henholdsvis beregnet paa Export og Hjemmeforbrug. I førstnævnte Klasse, der omfattede større og middelstore Gaarde, Andelsmælkerier samt Fællesmælkerier, fordredes udstillet i Dritler, medens der var givet Udstillere under den sidstnævnte Klasse Adgang til at udstille Smør i vilkaarlig valgt Mængde og Emballering.

Fra Fabriken Hamlet, der paa Udstillingen havde etableret et interessant og tiltalende Fabrik anlæg, hvor Publikum fik gunstig Lejlighed til at følge den maskinmæssige Fabrikation af Smørdritler, var til det fra Danmark udstillede Smør i førstnævnte Klasse leveret aldeles ensartede Dritler, mærkede med Fabrikens Varemærke: Danish Normal. Hamlet. For at bevare Dritlernes pyntelige Udseende vare disse emballerede i Sækkelærred

saavel ved Udsendelsen i tom Tilstand som ved Indsendelsen til Udstillingen.

Fra dansk Side var fra de større Mælkerier udstillet 189 Mærker. Af disse hidrørte 92 fra almindelige Gaarde, 62 fra Andels- og 35 fra Fællesmælkerierne. Ved Bedømmelsen gik, som det var at vente, og som det sees af nedenstaaende Oversigt, de førstnævnte ubetinget af med Sejren og derefter fulgte Andelsmælkerierne. Sidst i Rækken kom Fællesmælkerierne, hvorved jo forstaaes saadanne, der arbejdede med sammenkjøbt Mælk. De i den danske Smørafdeling tilkjendte 20 Sølvmedailler fordeltes med 14 Stkr. til Gaarde med Besætninger fra 60—200 Køer, 1 til en Gaard med 25 Køer, 1 til et Andelsmælkeri med 900 Køer samt 4 Stkr. til Mælkerier med en daglig Mælkeproduktion af under 500 Pd. Det bør fremhæves, at blandt disse sidste fandtes det Smørmærke, der af Dommerne udpegedes som Udstillingens ubetinget fineste Produkt. Dette var udstillet af Gaardejer Sørensen, Højsgaard, Assedrup, tilvirket af Husmoderen, samt hidrørende fra Udstillerens Besætning paa 16 Køer.

Smør fra Mælkerier med en daglig Mælkeproduktion af

	over 500 Pd.				under 500 Pd.			
	Udst. ialt Mærker.	Medaille af 1. Kl.	Medaille af 2. Kl.	Hædrende Omtale.	Udst. ialt Mærker.	Medaille af 1. Kl.	Medaille af 2. Kl.	Hædrende Omtale.
Danmark:								
Gaarde	92	15	14	6	52	4	5	5
Andelsmælkerier ..	62	1	4	4	»	»	»	»
Fællesmælkerier ..	35	»	»	4	»	»	»	»
Sverige	55	2	4	5	»	»	»	»
Norge	4	»	1	»	»	»	»	»
Finland.....	20	1	3	2	4	»	»	»

Paa de præmierede Produkter var til Orientering anbragt forskellig farvede Præmieskilte, hver Farve repræsenterende én særlig Præmieklasse, samt Ejerens Navn

i Forening med et lille Flag, der angav Produktionsstedets Nationalitet.

Som det var at vente, stod Danmarks Bidrag til Osteudstillingen forholdsvis en Del tilbage for dets Deltagelse i Smørudstillingen og maatte vel siges snarere at staa under end over. de andre skandinaviske Landes Repræsentation for Ostetilvirkningen.

Der var af Ost udstillet 114 Mærker fra Danmark, 65 fra Sverige, 20 fra Norge og 9 fra Finland, delte i 4 Klasser efter Fedtindholdet af den til Ostenes Tilvirkning anvendte Mælk, hvortil kom en femte Klasse, omfattende Flødeost, Myseost, Appetitost, Knapost o. s. v. Af Belønninger tilkjendtes: Ost fra Danmark 4 Sølvmedailler, 5 Broncemedailler og 15 Hædrende Omtale; Ost fra Sverige 3 Sølvmedailler, 5 Broncemedailler og 7 Hædrende Omtale; Ost fra Norge 2 Sølvmedailler, 3 Broncemedailler og 2 Hædrende Omtale samt Ost fra Finland 1 Broncemedaille og 1 Hædrende Omtale.

Foruden de nævnte Præmier tildeltes der de Mejerister og Mejersker, hvem Tilvirkningen af de prisbelønnede Mælkeriprodukter skyldtes, et særligt Anerkjendelsesdiplom.

Katalogen over Smør- og Osteudstillingen indeholdt de sædvanlige oplysende Meddelelser om Fremgangsmaaden ved Tilvirkningen af de udstillede Produkter.

Under Dyrskueudvalget sorterede saavel Fedeskuet som Avlsdyrskuet. Til disse var som foran berørt udseet en ca. 9 Tdr. Ld. stor Plads, beliggende i umiddelbar Tilslutning til Maskinafdelingens Terrain hinsides Ny Vestergades Forlængelse. Ved en Luftbro over nævnte Gadelinie var dette bragt i direkte Forbindelse med Udstillingens Hovedterrain. Ved Planering og Isaaning af Græsfrø var det lykkedes at gjøre Dyrskuepladsen særdeles velegnet til Modtagelse af Skuerne. Som et særligt Fortrin ved Pladsen kan fremhæves, at den i den Skikkelse,

hvori den af Københavns Magistrat stilledes til Raadighed for Udstillingskomiteen, indeholdt 2 større forsænkede, rectangulaire Arealer med fast Grusbund, hvilke maatte ansees for selvskrevne som Ringe til Dyrenes Fremføring, idet de ikke krævede nogensomhelst forberedende Behandling for at gjøre Fyldest i nævnte Øjemed. Og Tilstedeværelsen af slige Ringe var af dobbelt Betydning, hvor Forholdene som i dette Tilfælde ikke skjønnedes at tillade Iscenesættelsen af den til de større Skuer sædvanlig knyttede Kraftprøve for Hingste, hvorved altsaa en jævnlig Fremføring af Dyrene paa en hertil egnet Bane fuldtud maatte træde i Stedet herfor.

Reglementet for Deltagelsen i de paagjældende Skuer afveg i adskillige væsentlige Punkter fra det almindelige. I saa Henseende kan saaledes paapeges Følgende.

Medens der for Anmeldelse af Dyr fra Sverige og Norge ikke var taget noget særligt Forbehold, var der som Betingelse for, at danske Hingste og Tyre over 2¹/₂ Aar kunde modtages paa Skuet, opstillet den Fordring, at disse forud maatte være præmierede eller anerkjendt præmie-værdige paa et Stats-, Fælles- eller Landboforeningsskue. At denne Bestemmelse væsentlig har bidraget til at hæve Niveauet for de fra dansk Side udstillede Dyr ved at holde alle simple Individer ude, er utvivlsomt. Og da den paagjældende Forholdsregel paa den anden Side ikke havde til Følge, at Deltagelsen blev mindre end ønskelig, maa den i det Hele taget karakteriseres som et overmaade betimeligt og vel anvendt Middel til at styrke Skuets danske Afdeling i Konkurrencen med de tilsvarende Afdelinger fra vore nordlige Nabolande.

En anden hensigtsmæssig Foranstaltning var af Udvalget truffen for at begrænse Udeblivelsen af anmeldte Dyr og herved reducere Opførelsen af overflødige Dyrskuebygninger. Dette søgtes nemlig opnaaet ved at fordre erlagt samtidig med Anmeldelsen et Depositium af 10 Kr. for hver Hest, 5 Kr. for hvert Stk. Hornkvæg (de i Samlinger anmeldte overtallige Individer dog ikke medregnede)

samt 2 Kr. for hvert Faar eller hvert Svin. Dette Depositum tilbagebetaltes for de Dyr, som gave Møde paa Skuet, medens det for de udeblevne Individuers Vedkommende kun tilbagebetaltes, naar det ved Dyrslægeattest godtgjordes, at Sygdom var Aarsag til Udeblivelsen. Saa vidt det kunde skjønnes, viste denne Bestemmelse sig at svare til Hensigten, hvilket bl. a. kan skjønnes af nedenstaaende Oversigt over Forholdet mellem anmeldte og mødte Dyr paa dette og tidligere Skuer.

Ved Klassifikationen for Avlsdyrskuet var som sædvanlig — uanseet Sveriges og Norges Deltagelse — fulgt det Princip, der hidtil har været det Ledende i Kvægavlen herhjemme, nemlig kun at anerkjende Berettigelsen af rene Racer som Avlsdyr.

Sammenlignet med, hvad der har været Normen for tidligere Skuer herhjemme, var der til Raadighed for Præmieringen paa den nordiske Udstillings Avlsdyrskue udsat et betydeligt Beløb, nemlig i alt 34,000 Kr. foruden 25 Stykker Sølv- og et tilsvarende Antal Bronze-medailleer. Til Fedeskuet, som ikke paaregnedes at finde særlig stor Tilslutning fra Nabolandene, var derimod kun budgetteret et Præmiebeløb af i alt 2000 Kr. Et væsentligt Tilskud til Præmieringen indkasserede Landbrugsafdelingen af Statskassen i Form af det i Husdyrloven af 1ste April 1887 omhandlede Beløb af 10,000 Kr., der er bestemt til Præmier ved Fællesskuer for Hingste og Tyre. Ved den i Dyrskueplanen foretagne Fordeling af Præmiebeløbene var truffen den hensigtsmæssige Foranstaltning, at der indenfor hvert Hold kun var angivet Størrelsen af første og laveste Præmie, medens det i øvrigt overdroges til Dommerne efter eget Skjøn at fordele det for hvert Hold anviste samlede Beløb indenfor de saaledes angivne Grænser.

a. Fedeskuet. Dette afholdtes i Dagene fra 29de—31te Maj, og der var til dette anmeldt i alt 138 danske, 13 svenske og 2 norske Dyr. Af disse gave 136 Møde

paa Skuet. Ved Hjælp af et Sidespor fra Havnebanen fandt de paagjældende Dyrs Aflæsning Sted paa selve Dyrskuepladsen. Oversigten over de paagjældende Dyr var overmaade let. Disse fandt nemlig rigelig Plads i én fortløbende Række i et ca. 300 Alen langt Halvtagskur, der med Dommerpavillonen som Midtpunkt begrænsede Dyrskuepladsen mod Vest. Til de udstillede Dyrs gode Præsentation bidrog ogsaa, at der bag disse var udgravet i ca. 4" Dybde en 2 Alen bred Rabat, hvis Fyld benyttedes til at forhøje Stadelpladsen for Dyrene. Vejret var under Fedeskuet temmelig koldt, og af Hensyn til Dyrenes Opstaldning i det aabne Skur, fandt Udvalget sig derfor foranlediget til at forsyne disse med Lærredsdækkener om Natten. Bedømmelsen fandt Sted paa Fedeskuets første Dag — d. 29de Maj — og en af Dommerne gjort Hensyn om at forøge det fastsatte Præmiebeløb med 250 Kr. blev af Udvalget tagen til Følge.

Medens Fedeskuet, som det fremgaaer af ovenstaaende Tal, ikke i Omfang stod synderlig over, hvad man er vant til at se fremstillet paa de samvirkende sjællandske Landboforeningers aarlige Fedeskuer, bødede den gennemgaaende gode Kvalitet af de ved denne Lejlighed udstillede Dyr væsentlig paa hvad Skuet manglede i numerisk Henseende. Navnlig bør det fremhæves, at dettes Bestand for den overvejende Del bestod af unge Individuer, ved hvilke der jo umiskjendelig er langt større Chance for at faa et dyrt Fedefoder betalt end ved Fedningen af ældre Individuer.

Af Fededyr af jydsk Race var anmeldt i alt 32 og mødt 28 Individuer. Blandt disse tiltrak navnlig de fra Rydhauge udstillede 11 Dyr sig fortjent Opmærksomhed, hvilke tilkjendtes 1ste Præmie i 3 af denne Gruppes 6 forskellige Hold. Særlig bør blandt Dyrene fra Rydhauge fremhæves 3 Kvier, 1 $\frac{1}{2}$ Aar gl., og med en Gjennemsnitsvægt af 814 Pd.

I Fedeskuets anden Gruppe, omfattende Dyr af andre rene eller blandede Racer, fandtes samtlige de fra Sverige

og Norge udstillede Individder, af hvilke der var mødt henholdsvis 11 og 2 Stykker. Af Kreaturerne i denne Gruppe maa særlig fremhæves den fra Frisenfeld udstillede Samling, bestaaende af 3 Kvier og 3 Stude af blandet Angus- og Breitenburgerrace. Disse, der tilkjendtes 1ste Præmie, udviste ved en Alder af $2\frac{1}{2}$ Aar en Gjennemsnitsvægt af 1245 Pd. Ogsaa fra Sverige var mødt flere særdeles velfedede Dyr — væsentligst af Korthorns og hollandsk Race.

Under Fedeskuet var Dyrskuepladsen aaben daglig fra Kl. 9 Form til Kl. 8 Aften. Til denne erlagdes særlig Entré, nemlig d. 29de Maj 1 Kr. for Voxne og 50 Øre for Børn, medens Entréen d. 30te saa vel som d. 31te Maj var sat til henholdsvis 50 og 25 Øre. Salget af de paagjældende Billetter fandt Sted paa 2 Steder, og saaledes, at de Besøgende paa Fedeskuet ikke vare nødte til at passere og løse Billet til Hovedudstillingen. Da der i umiddelbar Nærhed af Dyrskuepladsen paa Maskinafdelingens Terrain fandtes en ret rummelig Restaurationsbygning, var det ikke fundet nødvendigt under Fedeskuet at opføre nogen saadan paa Dyrskuepladsen, hvor man derfor havde indskrænket sig til at etablere Udsalg af Smørrebrød og Drikkevarer. Under Fedeskuet musiceredes paa Pladsen fra Kl. 12—2.

b. Avlsdyrskuets. Dette maatte selvfølgelig ansees for den betydningsfuldeste af Landbrugsafdelingens tempore Udstillinger, og som det egentlige Tyngdepunkt i Programmet for Landbrugsmødet. Medens Fedeskuets Omfang ikke var synderlig paavirket af Sveriges og Norges Deltagelse, forholdt det sig i saa Henseende anderledes for Avlsdyrskuets Vedkommende. Thi baade fra nævnte Lande og fra Indlandet var Deltagelsen overmaade stor, særlig naar der sees hen til, at det foran anførte Krav om de danske Handyrers Præmieværdighed utvivlsomt har forhindret ikke faa danske Ejere af Hingste og Tyre fra at melde Deltagelse.

Forholdet mellem anmeldte og mødte Dyr — sammenstillet med det tilsvarende Forhold ved enkelte tidligere danske Landmandsforsamlinger — sees af hosstaaende Oversigt.

	Kjøbenhavn 1869		Nykjøbing 1872		Viborg 1875		Svendborg 1878		Aalborg 1883		Kjøbenhavn 1888	
	mødt	an-meldt	mødt	an-meldt	mødt	an-meldt	mødt	an-meldt	mødt	an-meldt	mødt	an-meldt
Malkekvæg Stkr.	300		230	247	175	254	189	246	193	486	365	486
Kjødkvæg —	67		29	130	107	42	39	106	81	90	77	90
Ungkvæg —	indbef. under foregaaende.		35	35	29	70	54	58	49	115	107	115
Heste.....	100		71	150	94	122	87	153	111	334	256	334
Væddere	82		34	52	41	40	38	29	24	50	43	50
I Samlinger af Faar Stkr. ¹⁾ ..	54		48	48	48	54	48	48	45	39	36	39
Svin.....	22		16	23	18	24	23	35	22	»	»	»
Fedt Slagtekvæg.....	55		26	61	52	34	29	127	114	153	136 ²⁾	153
Geder.....	»		»	»	»	»	»	»	»	14	14	14
I alt ...	680		489	746	564	640	507	802	639	1281	1034	1281
Udeblivelsesprocent				24 pCt.	21 pCt.	21 pCt.	20 pCt.	19 pCt.				

¹⁾ Hver Samling regnet til 3 Stkr.

²⁾ Særligt Fedeskue.

Som det fremgaaer af foranstaaende Oversigt, var der ikke udstillet Svin paa den nordiske Udstillings Dyrskue, en Bestemmelse, Udvalget af Forsigtighedshensyn havde taget i Anledning af de forefaldne Tilfælde af Svinedifteritis. Af Svin var i øvrigt anmeldt 26 Stkr. Derimod blev det i Følge et derom fra 2 Udstillere indgivet Andragende tilladt at udstille Geder udenfor Konkurrence.

For at tilvejebringe en hensigtsmæssig Opstaldning af de anmeldte Heste med behørig Hensyntagen til disses Størrelse, Lød og Udseende i det Hele taget, havde Medlem af Dyrskueudvalget, Landvæsenskommissær V. Bonnesen og Konsulent i Hesteavl, Dyr læge J. P. Jensen paataget sig at gennemgaa Anmeldelserne, henholdsvis for de lettere og sværere Hestes Vedkommende, og angave i Henhold hertil den Orden, hvori disse vilde være at opstalde. For at bøde lidt paa den tarvelige Præsentation af Hestene, der sædvanlig finder Sted paa danske Dyrskuer, havde endvidere Sidstnævnte ved et trykt Cirkulaire til alle Udstillere af danske Heste opfordret disse til at lade de anmeldte Heste møde med smukt Hovedtøj, Gjord og Dækken, samt at lade disse forud for Skuet mønstre hver Formiddag og Eftermiddag i Skridt og Trav, i hvilket Øjemed Cirkularet var ledsaget af en trykt Vejledning til Mønstring af Heste.

De for Avlsdyrskuet opførte Bygninger dannede et harmonisk og tiltalende Komplex, samtidig med at de vare særdeles hensigtsmæssige for det tilsigtede Øjemed. Bygningernes Soliditet og Udstyring overgik betydelig, hvad man tidligere har været vant til at se herhjemme ved slige Lejligheder, men det lader sig paa den anden Side heller ikke nægte, at Bekostningen ved Bygningernes Opførelse stod i Forhold hertil. Det bør imidlertid næppe bestrides, at de valgte Bygningstyper stemmede godt med de givne Forhold. At samtlige de paagjældende Bygninger vare dækkede med Tagpap, forekom sikkert adskillige Besøgende at være en overflødig Luxus, naar hensees til den kortvarige Benyttelse af Bygningerne. Enhver Kritik over

denne forholdsvis kostbare Foranstaltning maa imidlertid forstumme over for den Kjendsgjerning, at denne var paa-budt af Brandvæsenet. Af egentlig Luxus bliver da kun tilbage den til Bygningerne anvendte Vandfarve. Naar det imidlertid tages i Betragtning, i hvilken Grad denne gav Bygningskomplekset et tiltalende Ydre, og naar det endvidere vides, hvorledes Svenskerne ved deres Landbrugsmøder — som Tilfældet f. Ex. var ved Landbrugsmødet i Stockholm 1886 — bestræbe sig for at bringe saavel Bygningerne for Dyrskuet som for de øvrige Udstillingsafdelinger et pynteligt Udseende, maatte den nævnte Foranstaltning ansees for at være overmaade betimelig anvendt ved denne Lejlighed, hvor vi havde Svenskerne og mange Fremmede til Gjæster.

Oversigten over Dyrskuet var meget let, trods det betydelige Antal af udstillede Dyr. Hertil bidrog væsenligt, at man fra Hovedindgangen til Dyrskuepladsen, der var beliggende i dennes nordlige Side, havde Oversigt over hele Skuet med Ringene og Dommerpavillonen paa Pladsens østlige Halvdel lige for Indgangen til denne, endvidere med Hestestaldene anbragte i Periferien langs Pladsens 3 Sider og med Staldene for Hornkvæg beliggende paa Pladsens vestlige Halvdel, ordnede i parallelle Rækker af Halvtagskkure. Hvert af disse vare indrettede til Opstaldning af én Række Kreaturer, men fremtraadte ved en flygtig Betragtning som Bygninger med almindelig dobbelt Tag, i det 2 og 2 af disse foroven vare forenede ved et malet Bræddeskilt, hvorpaa med iøjnefaldende Inskription var angivet Arten af de i hver enkelt Stald installerede Dyr.

Da Halvtagskkurene langs Pladsens Grænser ikke afgave tilstrækkelig Plads for de udstillede Heste, var en Del af disse opstaldede i 8 fritliggende Dobbeltstalde, af hvilke de 7 sluttede sig til det Komplex af 20 Par Halvtagskkure, i hvilke Hornkvæget var opstaldet. I Tilslutning til dette var endvidere opført en dobbelt Stald for Faar og Geder. Som sædvanlig vare Følhopper, ædle og

lette Hingste samt de Hingste, der ikke i Hjemmet vare vantede til at staa opbundne, opstaldede i Box — de øvrige i aabne Baase. Til yderligere let Orientering over Skuet bidrog den Omstændighed, at der i Dyrskuekatalogen var indheftet et farvetrykt Kort over Dyrskuepladsen med Bygninger, ledsaget af orienterende Meddelelser om de forskellige Kataloggrupperes Opstaldning i disse.

Bedømmelsen af Dyrskuet foregik d. 16de og 17de Juli, paa hvilke Dage der mod Erlæggelse af en særlig Entré af 3 Kr. gaves Publikum Adgang til Skuet. I selve Dyrskuedagene fra 18de—22de Juli betaltes derimod ingen særlig Entré til Dyrskuet, idet Entréen gav Adgang saavel til dette som til Hovedudstillingen. De Dyr, der indenfor hvert Hold tildeltes 1ste, 2den, 3die og 4de Præmie, forsynedes med forskellig farvede Rosetter, hver Farve repræsenterende en Præmieklasse. Foruden at tjene som Pynt for Dyrene, bidroge disse tillige til Orientering ved Dyrenes Fremføring i Ringene. Endvidere var der tildelt samtlige de fra Sverige og Norge udstillede Dyr Rosetter i de respektive nationale Farver.

Dyrenes Fremføring i Ringene fandt Sted daglig Kl. 9—11 Fmd. og 3—5 Eftmd. I den store Ring, der udelukkende anvendtes til Fremføring af Hingste, var i Midten anbragt Træbænke. Rundt om disse var anbragt en Snor, saaledes at der mellem denne indre Ring, til hvilken Adgangen betaltes med 50 Øre, og den store Rings Omkreds, hvilken ligeledes var indhegnet med en Snor, overalt var levnet en Bane til Hingstenes Præsentation af 35 Alens Brede. Den paagjældende indre Ring benyttedes imidlertid kun i ringe Omfang af det betalende Publikum, formentlig væsentligst fordi selve Ringens forsænkede Niveau bød de Tilskuere, som opholdt sig udenfor den yderste Snor, en fortrinlig Oversigt over de fremførte Dyr. Hingstenes Fremføring i den nævnte Ring, der lededes af en Oversergent af Artilleriet, foregik med mønsterværdig Præcision og samlede stedse en tæt Tilskuerskare, der med synlig Interesse benyttede den gun-

stige Lejlighed til at iagttage de mange særdeles smukke Individer, den paagjældende Afdeling af Skuet omfattede.

Den mindre Ring var ved Snoreindhegning delt i 2 Afdelinger, af hvilke den ene benyttedes til Fremføring af Hopper, den anden til Fremføringen af Hornkvæg.

Ved Opførelse af en 810 □ Alen stor Restaurationsbygning paa selve Dyrskuepladsen, i hvilken der efter en af Landbrugsafdelingen godkendt billig Tarif serveredes varm Frokost og Middag, var der givet de Besøgende paa Skuet let Adgang til at erholde Naturalforplejning. Ved Overenskomst med Ejeren af Bryggeriet Ny Carlsberg var denne indgaaet paa uden Udgift for Udstillingen at opføre og varetage Driften af den paagjældende Restauration.

Naar Dyrskuet ved Antallet af de fremstillede Dyr hævede sig betydelig over hvad vore tidligere Skuer have havt at opvise, er det glædeligt at hunne hævde, at det Samme var Tilfældet med Beskaffenheden af de udstillede Dyr.

Ingensinde tidligere har der paa et dansk Skue været fremstillet en saadan Samling af fortrinlige jyske Hingste som den, der gav Møde paa dette, ligesom Hornkvægsafdelingen ogsaa vidnede om, at Avlen paa dette Omraade er i en glædelig fremadskridende Udvikling. Skuets Afdeling for svære Hingste blev dettes Glandspunkt og vakte udelt Beundring baade hos Fagmænd og hos talrige mere ukritiske Tilskuere. Den omfattende Samling af ca. 11 Kvarter store, kraftige og velbyggede Heste, med et eensartet, langt fra klodset Præg, ved hvilken Jyllands Hesteavl gav Møde, maatte til Overflod godtgjøre, at den jyske Hest er et overordentlig værdifuldt Aktiv, ligesom den paagjældende Repræsentation aflagde et uforkasteligt Vidnesbyrd om, at de Principer, efter hvilke den jyske Hesteavl gjennem en Aarrække er ledet og fremdeles ledes, fuldt ud have staaet deres Prøve og fortjene at bringes i Anvendelse overalt, hvor Hesteavl drives. Individer, som 1ste og 2den, Præmiehingstene »Valdemar« og »Thorvald«, vilde med Ære kunne deltage

i en hvilken som helst Konkurrence, hvor Hensynet til en kraftig Udvikling ikke trænges uforholdsmæssig tilbage for Fordringen om Lethed.

Blandt de lettere Heste var det fra dansk Side naturlig Frederiksborgracen, der var fyldig repræsenteret, og herunder var det atter »Hamlet«, der med sine mange tilstedeværende, velartede Sønner tildrog sig fortjent Opmærksomhed. Hvor meget godt der end var at sige om disse smukke velbyggede Dyr, gik Dommen dog almindelig ud paa, at Landets Hesteavl vilde være vel tjent med, om disse ejede noget mere af den jydskes Hests lødige Kraft — selv om dette som uundgaaelig Konsekvens maatte medføre en Nedstemning i Fordringen til Lethed.

Sverige gav Møde med ikke faa smukke og velbyggede Heste, i hvilke det hannoveranske og oldenburgske Blod i fremtrædende Grad var kjendeligt. Fra Norge var mødt et ret anseeligt Antal Dyr saavel af de vestlandske Fjordheste som af de søndenfjeldske Døleheste. Særlig ved deres fortrinlige Travløb tiltrak disse sig fortjent Opmærksomhed.

Som det kunde forudses, var det røde danske Kvæg — Øernes privilegerede Malke race — afgjort i Majoritet blandt Hornkvægafdelingens forskjellige Racer. Det var herunder Tyrene, der i forholdsvis størst Omfang havde givet Møde og aflagde Vidnesbyrd om, at den ved Dannelsen af Tyreforeninger rejste Bevægelse for først og fremmest at søge Avlen løftet gennem Tilvejebringelse af de bedst mulige Handyr er paa gode Veje til at bære positiv Frugt. Samlingen af Tyre af rød dansk Race hævede sig nemlig i Henseende saavel til Omfang som til de udstillede Dyrs Beskaffenhed ikke lidet over, hvad der tidligere har været fremstillet herhjemme. 1ste Præmie i dette Hold tilkendtes — og efter alle Fagmænds enstemmige Dom med fuld Ret — Tyren Øllingesøgaard fra Langeland, hvilken efter Skuets Slutning opstaldedes i Udstillingens permanente Stald.

Saavel af det jydsk Malkekvæg som af jydsk Kjød-

kvæg havde kun forholdsvis faa Individder givet Møde, men i begge Grupper, særlig i den første, fandtes fremragende Dyr.

Ved Sveriges og Norges Deltagelse var Skuets Hornkvægsafdeling tilført et betydeligt Antal Individder af saadanne Racer, som ellers kun optræde sporadisk paa vore Skuer. Saaledes var Ayrshire-, den Hollandske-, den Østfrisiske- og Korthornsracen repræsenterede ved mange fortrinlige Dyr, hvis smukke, harmoniske Legemsbygning for de 3 førstnævnte Racers Vedkommende i Forbindelse med et stærkt udviklet Malkepræg, maatte tildele dem en fremragende Plads. For Korthornskvægets Vedkommende var det dog de fra Henneberg Ladegaard fremstillede Dyr, der ubetinget bare Sejren hjem. Saavel af det norske Telemarkskvæg som af Jemtelandskvæget havde en Samling givet Møde, og begge Samlinger vandt Publikums Yndest ved deres nette, tiltalende Ydre og forholdsvis stærkt udviklede Mælkepræg.

Af Ungkvæg var mødt 22 Samlinger, der konkurrerede i ét Hold. Heldigere havde det uomtvistelig været, om i det mindste Ungkvæget af henholdsvis Malkeracerne og Kjødracerne havde konkurreret særskilt, da Dommerne under de givne Forhold vare stillede overfor en saa godt som uløselig Opgave.

Medens Udstillingen af Faar ifølge Planen som sædvanlig forudsattes delt i Kjødfaar og Uldfaar, bleve ved Bedømmelsen samtlige de under Uldfaar udstillede Individder henførte til languldede Kjødfaar.

Efter Avlsdyrskuets Slutning afholdtes i Løbet af August, som alt anført, en Udstilling af Hunde, en Biavlsudstilling og en Fjerkræudstilling — alle paa Dyrskuepladsen og med delvis Benyttelse af de for Dyrskuet opførte Bygninger. Samtlige disse Udstillinger, der varetoges af særlige Udvalg og ikke stode i direkte

Forbindelse med Landbrugsafdelingens Udstillinger, kunde gennemgaaende glæde sig ved ret livligt Besøg. En kjendelig Ulempe, fælles for dem alle, fremgik af den Omstændighed, at Dyrskuepladsen, hvis Størrelse udmærket harmonerede med Avlsdyrskuets Krav, var altfor udstrakt til at muliggjøre en hensigtsmæssig Installation af de paagjældende mindre omfattende Udstillinger. Hertil kom, at den regnfulde Periode, der til Held for Dyrskuet og Landbrugsmødet standsede samtidig med dettes Afholdelse, men efter dettes Ophør paany indtraadte, efterhaanden bragte Terrainet i en stærk opblødt Tilstand, hvilket særlig udøvede en overmaade uheldig Indflydelse paa Fjerkræudstillingens Ordning og Forløb.

Endvidere foranstaltedes der af Produktudvalget sidst i September en Rodfrugtudstilling, der var henlagt til en Afdeling af Dyrskuets Bygninger. Paa Grund af den regnfulde og kolde Sommers uheldige Indflydelse paa Roernes Udvikling, blev dog Tilslutningen til denne ikke saa stor som ønsket, ligesom Kvaliteten af det Udstillede, om end i Betragtning af Aargangen meget respektabel, i og for sig ogsaa lod en Del tilbage at ønske. Ej heller drog Rodfrugternes Fremstilling mange Landmænd til Udstillingen. Dette forklaredes imidlertid let ved den i ualmindelig Grad forsinkede Høst, der næppe mange Steder tilendebragtes inden Udstillingens Slutning d. 2den Oktbr. Hertil kom endvidere, at det overvejende Flertal af de Landmænd, der vilde besøge Udstillingen, hertil havde valgt Dyrskuets Uge — og dette med fuld Ret. Ogsaa her udøvede imidlertid Aarets abnorme Vejrforhold en uheldig Indflydelse, idet den forsinkede vanskelige Høst, der netop ved Dyrskueperiodens tørre Vejrlig lagde stærk Beslag paa Landboerne, utvivlsomt har foranlediget en Del af disse til at opgive et paatænkt Besøg paa Udstillingen. Men ikke destomindre blev Dyrskuets Uge i Ordets fuldeste Betydning Landbrugets Uge paa Udstillingen. I store Skarer strømmede Landboerne til Kjøbenhavn, og særlig paa Dyrskuets sidste Dag, Søndag d. 22de

Juli, var Tilstrømningen overordentlig stor. Nævnte Dag blev derfor i pekuniær Henseende Udstillingens »største« Dag, idet der alene i Entré ved Tælleapparaterne erlagdes ca. 36,000 Kr. Og det tør ventelig haabes, at kun faa af de Landmænd, der i de Dage gjæstede Udstillingen, ere vendte hjem uden Belæring. Thi saa meget er under alle Omstændigheder vist, at ingen tidligere dansk Udstilling har budt de Besøgende saa meget, som den nordiske Udstilling bød paa i Dyrskueugen.

Maatte der fra Dyrskuet og fra Landbrugets øvrige Udstillinger være tilført vort Jordbrug mangt et spiredygtigt, livskraftigt Sædekorn, »der kan give Kræfterne ny Væxt og lette Forstaaelsen af de Opgaver, som Tiden nu stiller til hver Enkelt og Alle i Forening«!
